

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petič 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petič viza 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklicji beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravišništvo: Kneževa ulica št. 5, pritišče. — Telefon št. 384.

Uredništvo: Kneževa ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Posilna plačana v gotovini.

Slovenija in Nacionalni blok.

Kdor je poleti sledil političnim in parlamentarnim dogodkom v Beogradu, je zapazil, da je tedaj šlo za usodne stvari našega notranjega življenja, da je pa tudi šlo za usodo Slovenije odnošen slovenskega gospodarstva ter celokupnega naprednega življa. Večinski konglomerat, ki se je skrival za opozicijskim blokom s Stepanom Radičem na čelu in s smotrenim klerikalnim kašiprom v sredi, se je bil kmalu za stalno polastil naše države ter bi jo bil lahko poglaval v kaotično stanje. Vrhutega so tedaj nameravali Davidovičevi demokraciji zadati Radikalni stranki in s tem tudi Samostalni demokratski stranki kot pobornici državnega in narodnega edinstva smrtonosni udarec. Mi smo odklonili konglomerat in opozicijsko večino ter ji nismo priznali pravice, da izrabljuje in zavede našo državo v nerazrešljiv kaos, iz katerega bi sledila dejanska parcelacija Jugoslavije odnošen ne razdelitev na Bolzarijo, Avstrijo, Italijo, Madžarsko, Albanijo, Grčijo. Ta večina za nas ni bila večina, ker je bila izvojenjena z zapeljivostjo in demagogijo preprostega ljudstva. Demagogija in zapeljivost je pač bila očitna za vsakega, ki odreka avtonomističnim in federalističnim strankam ne samo načelno, marveč tudi praktično poštenost. Kdor pa misli obratno, naj vstopi v federalistično opozicijo! Vdržujemo prejšnjo državno in nacionalno načelo in zahtevamo veliko in močno jugoslovensko državo, iz katere naj izginijo demagoški in protidržavni buntovniki. — Naša država naj se končno umiri, ter posveti plodnemu gospodarskemu in socialnemu napredku ter visokim kulturnim in tehničnim ciljem.

Evidenca državnega in nacionalnega načela je povzela zmazala nad federalistično opozicijo! 8. februarja se vrše volitve, da dajo Narodni skupščini trdno, nacionalno dosledno večino in s tem celi državi dobo plodnega, notranjega dela in napredka.

V tem trenutku in pri takem državnem položaju je največje važnosti, da dobimo napredni Slovenci, ki zastopamo misel močne države kot svoje najboljše branitelje napram zunanjim sovražnikom, katerim smo na potu in ki so nam ugrabili dragocene stolišče našega naroda, da dobe torej napredni Slovenci v interesu svoje gospodarske in industrijske ter splošne kulture čim večjo parlamentarno reprezentacijo!

V svrhu velikega dvoboja s federalistično, načelno in praktično demagogično nastopajočo opozicijo se je osnovala splošna fronta nacionalnega bloka po celi državi. Povsod se zavedajo idejnega ozadja teh volitev. Na področju tega ozadja se je ustanovila Pršič-Pribičevićeva vladna koalicija in so v to koalicijo vstopili ne samo Radikalna in Samostalna demokratska stranka, marveč celo zastopnika zdravega hrvatskega meščanstva, ministri dr. Štrmač in dr. Drinković. Vlada hodi po točno določeni nacionalni poti in hoče odstraniti z našega javnega življenja vse tiste, ki se izkazuje demagožijo in politično zgolj iz osebnih in voditeljskih interesov in ki se ne zmožejo podrediti splošni državni ideji ter ljudskim interesom. — Dvoboj je velik in naravnost zgodovinske važnosti za ves naš nadaljni razvoj.

Logično je torej, da se je ta ideja sprejela tudi v Sloveniji med naprednimi Slovenci in da so jo zdravi elementi priznali kot bazo volitvenega nastopa proti separatistični in Sloveniji največ škodljivi abstinenčni in negativistični SLS. Z zgornjega navedenega državnopolitičnega nacionalnega bloka in s propastjo federalistične opozicije pade tudi SLS!

Napredni Slovenci, v zdravem svojem jedru in številu uvidijo ogromni boj in spoznavajo idejo nacionalnega bloka po celi državi, ki nastopa, da da končno naši državi zaželjeni mir in delazmožno Narodno skupščino.

Ideje so jasne in tudi v Sloveniji smo sestavili nacionalni blok iz tistih strank in poedincev, ki uvidijo veliko ozadje sedanjih borbe v državi in ki so zaveženi s to borbo in z njenimi idejami. Vse pa, ki je neločljivo in ki se poznanja za vidnimi ambicioznimi cilji

Kaj namerava razpuščena HRSS?

Predsedstvo HRSS razun Radiča izročeno sodišču. — Radič v inozemstvu? — HRSS organizira za volitve izgrede in nemire.

— Zagreb, 3. januarja. (Izv.) Včeraj aretirano predsedstvo HRSS bo danes izročeno sodišču. Proti vodstvu HRSS uvede državno pravdnitvo kazensko postopanje v smislu zakona o zaščiti države. Prijeti so bili vsi člani vodstva, razun seljakov Valetića in Kovačevića ter Stjepana Radiča. Zadnji je že na podlagi zaupnih informacij in navodil 28. decembra lanskega leta zapustil Zagreb ter skrivaj pobegnil proti madžarski meji. Izginil je neznano kam. Ali je v inozemstvu, še ni gotovo.

Iz krogov razpuščene HRSS je izvedel Vaš dopisnik o nadaljni taktiki stranke pri volitvah. Na vprašanje, kaj namerava sedaj razpuščena HRSS ukreniti glede udeležbe pri volitvah, so mu izjavili, da ne namerava postaviti nikakih posebnih kandidatnih list, kar je zelo verjetno. Vztrajalo na stališču, da so kandidatske liste HRSS že potrjene od volilnega sodišča, pravilne in da jih ne more uničiti nikakršna vladna naredba. Ukrenjeno je vse, da bodo morale politične in volilne oblasti priznati liste HRSS in postaviti na voliščih za nje volilne žare. Za slučaj, da se kaj drugega zgodi in da se ne postavi za HRSS žare, tedaj nastopi še od Stjepana Radiča organizirana in pripravljena akcija. Sestavljene so posebne borbeno čete seljakov, ki bodo povsod zahtevali, tudi na demonstrativno način, postavitev žr. Te čete imajo nalogo delati na voliščih kravele in povzročati nemire. S to akcijo namerava Radič opozoriti inozemstvo na razmere na Hrvatskem. Te čete imajo nalogo: 1. povzročiti izgrede in motili volilni akt, 2. s tem eventualno odgoditi volitve in 3. opozoriti in informirati Evropo.

Danes dopoldne ni bilo v Zagrebu nikakih nadaljnjih aretacij. V Radičevem stanovanju odnošen v Pričevevi palači zaplenjeni material (arhivi, korespondenca itd.) so danes na policiji urejevali in sortirali. Je to ogromen material. Ze sedaj je ugotovljeno, da se nahaja med Radičevim korespondenco zelo zanimiv material, na podlagi katerega so ugotovljene Radičeve zveze z vodilnimi osebami III, internacionalne.

Danes dopoldne se vrši hišna preiskava v uradnih prostorih „Zagrebskega zbora“ in na stanovanju dr. Stjepana Buca.

Mir in red v državi.

Rezultati preiskav v Zagrebu. — Kompromitirajoči dokumenti. — Doslej je bilo aretiranih samo osem radičevcev — Radič se skriva na deželi.

— Beograd, 3. januarja. (Izv.) Današnji jutranji listi javljajo, da so se po privatnih in uradnih poročilih v vseh kraljih in pokrajinah, kjer ima HRSS svoje krajeve organizacije, izvedli vladni sklepi o razpustu HRSS popolnoma mirno in brez vsakega incidenta odnošen odpora od strani radičevskih republikanskih mas, kakor je to napovedoval Stjepan Radič. Hrvatski narod je mirno in s treznostjo sprejel obzavo vlade glede razpusta HRSS, ker dobro uvideva, da ga je Stjepan Radič zapeljal v gospodarsko propast in da ga je ves čas hranil samo z demagoškimi frazami. Politične oblasti so ukazale notranjega ministra in njega navo-

sebnega arizluma, nastopa samostalnemu ali pa v direktnem soglasju s klerikalno stranko, ki je, mimogredno rečeno, tudi prevzela finančni aranžma separatnih nastopov.

Nacionalno zvesti napredni Slovenci pa pojdemo preko političnih spekulativov, ki pojmujejo politiko kot sredstvo osebnega uveljavljanja in ne kot prostovoljno javno delo v korist domovine in države. Pojdemo preko njih in bomo dali v državno parlamentarno reprezentanco primerno število sloven-

Policijsko ravnanje je sklenilo, da se v 24 urah sestavi ovadba na državno pravdnitvo in da se nato izroče aretiranci sodišču. Se ni odločeno, ali po poverjena kazenska preiskava zagrebškemu ali beogradskemu sodišču.

Aretriranci se vsi nahajajo v policijskih zaporih. Danes dopoldne so jih zasliševali policijski uradniki. Odklanjali so vsak odgovor. Podpredsednik HRSS dr. V. Maček je protestiral proti aretaciji in motiviral svoj protest s tem, da je član državnega odbora, torej ni ugasnila njegova poslanska imunizacija, ker je bil v državni odbor poslan kot podpredsednik narodne skupščine.

— Beograd, 3. jan. (Izv. Ob 12.) Danes dopoldne so v notranjem ministristvu zbirali in urejevali poročila iz Zagrebu in drugih krajev Hrvatske, kjer so politične oblasti imele nalogo izvesti objavo o razpustu HRSS.

Iz Zagreba javljajo notranjemu ministristvu, da so pri hišni preiskavi na Radičevem stanovanju našli obširno korespondenco kako-tudi strankine arhive, ki jasno priča o defetističnem delovanju HRSS. Na Radičevem stanovanju so našli še en original pisma Todor Aleksandrova, kakor tudi zanimivo pismo ruskega boljševika Smirnova, bivšega predsednika sovjetske vlade v Sibiriji.

Na podlagi uradnih poročil je ugotovljeno, da vlada po vsji državi opozorila inozemstvo je vstopi o razpustu HRSS sprejela trezno. Vest o vplivala na inozemskih borzab ugodno.

Po poročilih iz Zagreba dr. V. Maček noče odgovarjati policijskim organom na njih vprašanja. Odločno zahteva, da ga nemudoma izroče sodišču, kjer bo pripravljena odgovarjati objektivnemu preiskovalnemu sodniku.

Zanimivo je dalje poročilo, da se Radič še vedno nahaja na ozelju kraljevine SHS. Radič se skriva pri svojih zaščitnikih in prijateljih, a so mu že na sledu.

Značilno je, da so javnost vznemirjajoči dogodki potekali brez vsakih resnejših in težjih incidentov. Povsod vlada mir. Nkjer ni izgrediv. Politiche oblasti vrše povsod svoje objektivno službo. Na Hrvatskem med narodom ni opaziti nikake razburjenosti. Nastala je nekakšna apatija. Množice smatrajo razpust HRSS kot nekaj, kar že moralo priti.

3 voditeljev HRSS v Zagrebu, to so: dr. Vladimir Maček, Josip Predavec, dr. Juraj Krnjević, ing. Avgust Košutić in Stjepan Košutić. V ostalih kraljih Josip Brkić, pristaša Hrvatske zajednice v Splitu, predsednik HRSS v Splitu, advokat dr. Danilo Soko in Vlado Rajić, urednik „Hrvatske Rijeke“, katera je bila ustavljena. Torej skupno 8 oseb.

V Sarajevu je bilo več hišnih preiskav.

— Beograd, 3. januarja. (Izv.) Notranje ministristvo je o razpustu izdalo na podlagi došlih poročil kratko poročilo, ki med drugim pravi:

„Izvedba sklopov ministrskega sveta glede razpusta HRSS je povsod bila izvršena v redu in miru. Prošlo noč je bilo sporočeno vsem političnim oblastem, da se takoj začne postopati v smislu navodil notranjega ministra. Sklepi vlade so bili izvršeni v miru in brez vsakega incidenta.“

Uračna poročila ugotavljajo, da vlada mir v vsej državi, posebno vladati mir v Zagrebu in na Hrvatskem.

Glasom poročil, ki jih je do snoči in po noči prejelo notranje ministristvo, je bilo v Zagrebu aretiranih pet članov HRSS, dalje so bile hišne preiskave pri vseh uglednih in vodilnih članih Hrvatske zajednice in HRSS. Preiskave so se vršile brez vsakega incidenta. Aretrirani so bili: dr. Vladimir Maček, podpredsednik HRSS in podpredsednik narodne skupščine, Josip Predavec, podpredsednik HRSS, dr. Krnjević, Stjepan Košutić in ing. Avgust Košutić. Vsi so bili odpeljani v zapore, ne da bi protestirali odnošen izvajali dejanski odpor. Samo dr. Maček je zahteval pismeni odlok oz. pismeno zaporno povelje.

Pri hišni preiskavi uradnih prostorov HRSS v Hrvatskem seljaškem domu so našli ogromno množino korespondence, veliko količino aktov in pisem, ki jih je pisal Stjepan Radič svojim inozemskim prijateljem. Hišne preiskave pri dr. Srkulju, ravnatelju „Hrvatske“ in bivšem načelniku zagrebske občine, pri dr. Bazzali, bivšem rektorju zagrebske unive ze in še pri nekaterih drugih, niso prinesle ničesar kompromitirajočega; pri voditelju Hrvatske zajednice dr. Lorkoviću so našli važne in kompromitirajoče dokumente, med drugimi originalna pisma Todor Aleksandrova predsedniku Stjepanu Radiču. V tem pismu pozivlja Todor Aleksandrov Radiča na legalno in na nelegalno borbo proti beogradski vladi, da se tako popolnoma izvoluje svoboda hrvatskega in makedonskega naroda.

Zagrebska policija včeraj ni mogla izslediti skrivajočega se voditelja hrvatskih kmetov Stjepana Radiča. Toliko je ugotovljeno, da je začasno odšel iz Zagreba in da se najbrže nahaja blizu madžarske meje, čez katero bo skušal pobegniti.

Zanimivo je dalje zabeležiti, da je vlada dobila v roke važne dokumente, ki se nanašajo na zvezo Stjepana Radiča s III. internacionalo v Moskvi. Ravnotako ima vlada v rokah originalno pooblastilo, ki jo je izdal Todor Aleksandrov svojem prijatelju, s katerim ga akreditira kot zastopnika makedonske notranje revolucionarne organizacije pri predsedniku HRSS v Zagrebu.

Veliko gibanje v mariborskem okrožju.

Doslej vložene tri liste. — Lista SRS kmetov. — Lista malih kmetov in delavcev.

— Maribor, 3. januarja. (Izv.) Roman Bende, urednik „Murske Straže“ iz Goraje Radgone je v imenu zastopstva SRS (Seljaške republikanske stranke, kakor je sam oficijelno naznanil sodišču) dne 30. decembra 1924 vložil pri mariborskem okrožnem kot volilnem sodišču kandidatsko listo SRS z nosilcem liste Stjepanom Radičem. Sodišče je to listo potrdilo.

Pri mariborskem okrožnem sodišču je danes vložil posebno kandidatsko listo Geza Hartner, ki v Prekmurju organizira posebno stranko malih kmetov in delavcev. Ta lista je tudi potrjena. Geza Hartner je bil pri zadnjih skupščinskih volitvah pomagal in priganjal za voditelja samostojnih

kmetijcev, Ivana Puclja, Geza Hartner ima precej pristašev med prekmurskimi malimi kmeti in poljskimi delavci.

V Mariboru ni bilo nikakih hišnih preiskav proti Radičevim pristašam, ker tu nima HRSS niti organizacije. Politiche oblasti v Prekmurju so dobile od velikega župana navodila, kako imajo postopati glede izvedbe sklepov vlade proti HRSS. Uradnih poročil še ni. V Prekmurju je obstajalo več Radičevih seljaških organizacij.

Pri okrožnem sodišču so do danes potrjene tri liste, in sicer: 1. SLS, 2. SRS in 3. lista malih kmetov in delavcev (Geza Hartner).

Danes ali jutri bo vložena lista Narodnega bloka.

Dr. Marx sestavi neparlamentarno vlado.

Sestanek državnega zbora. — Volitve predsednika nemške republike v maju. — Dr. Marx lahko izvoljen za predsednika republike.

— Berlin, 3. januarja. (Izv.) Novovoljeni državni zbor se dne 5. t. m. sestane k prvi seji, da se konstituirajo. Komunisti pripravljajo velike demonstracije, da izsilijo pomilostitve političnih kaznivcev.

Mogoče je, da se na prvem sestanku državnega zbora že predstavi novi II. kabinet dr. Marxa.

Dr. Marx je danes formalno pričel posvetovanja z zastopniki parlamentarnih skupin za sestavo nove vlade. Politiche krogi zatirajo, da bo ta poskus negativno uspel. Dr. Marx nato pristopi k sestavi nestranskega in neparlamentarnega kabineta. Do sedaj štiri izpraznjene ministrske sedize zasede z neparlamentarci, ki pripadajo nemško-nacionalni stranki, odnošen drugim meščanskim strankam.

Socialistični „Vorwärts“ komentira mandat dr. Marxa ter omenja, da se za kulturni ustvarja meščanski blok. Dr. Marxa vlada bo le začasna in bo trajala do volitev predsednika nemške republike. Te volitve se vrše meseca maja. Meščanske stranke, ki imajo republikanski program, se zedinjuje za državnega kancelarja in je mogoče, da bo dr. Marx izvoljen mesto Eberta. Takrat postane vprašanje sestave vlade zopet akutno.

— Berlin, 2. januarja. (Izv.) Državni predsednik je poveril dosedanjemu državnemu kancelarju dr. Marxu sestavo nove vlade.

HERRIOTOVE ČESTITKE ČEŠKOSLOVAŠKEMU NARODU

— Praga, 2. jan. (Izv.) Listi objavljajo vsebino novoletne čestitke, ki jo je poslal francoski ministrski predsednik Herriot po češkoslovaškem poslaniku v Parizu — češkoslovaškemu narodu. Zelo prigrčna novoletna čestitka Herriota med drugimi naglašala, da si mora Francija ob 1925 letu 1924 in nastopu novega leta 1925 čestitati, da je dobila pri svojih stremljenjih za ohranitev miru in obnovo Evrope na svojo stran tako hrabrega in delavnega sodelavca, kakor je Češkoslovaška. Češkoslovaška republika se ni le brzo okrepla, ni le brzo urenila svojih notranjih zadev ter si tako pridobila obdobje celoga sveta, marveč je nudila po svojem sijajnem diplomatičnem zboru vsem onim sluhno pomoč, ki streže za vzpostavitev duha solidarnosti po točki vojni. Češkoslovaška je bila vedno na mestu, kjer je šlo za pacifikacijo. Dalje nazivlja Herriot v svoji novoletni poslanici češkoslovaškemu narodu zunanega ministra dr. Beneša kot neavdno konstruktiven duh.

Dr. Beneša kot neavdno konstruktiven duh.

Borzna poročila.

Dinar v Curihu 8.—.

Ljubljanska borza danes ni poslovala.

Zagrebska borza.

Dne 3. januarja. Prosti promet. Danes borza ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Curih 12.585, Dunaj 0.0908, Milan 271.50, London 306.25, Pariz 3.50, Newyork 64.25, Praga 1.95.

Novosadska blagovna borza dne 2. januarja. Na produktivni borzi notirajo: koruza bačka, za januar 200; sremska 192—197.50; sremska za januar 200; za marec 230; moka, 3 vag., baza 10+ 610; št. 16+ 440; oves, 1 vagon, 300. Tendence mirna.

Inozemske borze.

— Curih, 3. jan. Današnja borza: Beograd 8.—, Pariz 27.84, London 24.26, Newyork 5.13, Milan 21.73, Berlin 1.225, Praga 15.50, Dunaj 0.00725.

— Dunaj, 2. jan. Devize: Beograd 1101 1105, London 336.900—337.900, Milan 2202 —3004, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3857 —3873, Praga 2143—2153, Curih 12.840—12.890.

Napet položaj v Italiji.

— Rim, 3. jan. Včeraj je imela opozicija zopet dolgo in burno sejo. Razmotrila se je položaj z vseh strani, žigosala se za nasilje, govorilo se je o nasledstvu za Mussolinijem, ali opozicija je tako v stiskah, da ne ve, kaj pravzaprav bi mogla prenesti, da bi kaj izdalo proti fašizmu, zlasti še, ker visijo Mussolinijeve odredbe nad njenim tiskom.

Za danes se pričakuje s skrajno napetostjo govor Mussolinija v parlamentu. Iz fašistovskih krogov se čuje, da poda Mussolini o notranji politiki točne in precizne izjave, da hoče vlada držati mir in red v deželi in bo preprečila nastope na ulicah. Notranji minister je prepovedal fašistovskim organizacijam javna zbirališča in poverke.

Listi opozicije se plenijo dalje v Rimu in drugih večjih mestih.

Mussolini se v Rimu ogreva za mir in red, ali iz province prihajajo nova poročila o fašistovskem nasilju.

V Florenci je bil na kolodvoru požar, ki je napravil škode okoli 7 milijonov lir. Sodi se, da je zažgala železniško delavnico zločinska roka.

Pri običajnem sprejemu ob novem letu se je kralj živahno razgovarjal s poslanci in napram Tittoniju pohvalil delovanje senata. Fašisti sodelijo, da živa Mussolini pri kralju polno zaupanje.

— Rim, 2. jan. (Izv.) Mussolini je včeraj imel daljši govor o novem položaju in stališču vlade. V svojem govoru je naglašal, da je vlada odločena z združenimi močmi parirati vsak udarec proti sebi. Odločena je tudi napraviti red in mir v fašistovskih vrstah in vzpostaviti popolno disciplino. Dosednje temu je minister notranjih del prepovedal fašistovska zborovanja, tako tudi za nedeljo v Rimu napovedano veliko fašistovsko manifestacijo. Uvedena je najstrožja preiskava o dogodkih v Firenci. Tja je bil odposlan visok politični uradnik, da osebno vodi preiskavo.

Škoda, ki jo so povzročili fašisti povodom napada in demoriranja opozicijskega lista »Nuovo Giornale«, znaša 2 milijona lir. V Livornu je bila demorirana podružnica omenjenega dnevnika.

Prefekti so dobili najstrožja navodila za vzdrževanje javnega reda, kakor tudi navodila glede praktične uporabe zakonskega odloka o tisku.

Rimska policija je zabranila nadaljno izhajanje štirih opozicijskih listov, med njimi je tudi »Giornale d' Italia«.

Demarša zaveznikov v Berlinu.

— Berlin, 3. jan. (Izv.) Poslanci Francije, Anglije in Belgije so zaprosili državnega kancelarja dr. Marxa, da jih danes dopolne sprejme v državni zbor. Izročili mu niso zavezniki vlad glede izpraznitve kölnske cone. Noto je kolektivna in zelo obširen spis. Navaja dolgo vrsto raznih slučajev, v katerih se je Nemčija pregrešila proti določbam mirovne pogodbe glede razorožitve. Noto konstatira nato, da se z ozirom na ta dejstva ne more izvršiti izpraznitve kölnske cone v določenem roku dne 10. januarja, temveč se odgaja na poznejši čas.

AHMED BEG ZOGU ZA KONSOLIDACIJO ALBANIJE.

— Beograd, 3. jan. (Izv.) Iz Tirane javljajo: Ahmed beg Zogu je odločen v kratkem sklicati narodno skupščino. Sklic se 19. januarja t. l., na kar se sestavi novo predsedstvo vlade. Nato sledi redne volitve za narodno skupščino. Ahmed beg Zogu namerava v najkrajšem času razpustiti takozvani kosovski komitet, ki je bil v stalnih stikih z makedonsko revolucionarno organizacijo v Sofiji. Glavni cilj tega kosovskega odbora so bili neredi in nemiri na Balkanu. Ahmed beg Zogu predlaga narodni skupščini, da se člani vlade Fana Nollia postavijo pred sodišče.

Zastopniki tujih držav smatrajo, da znači vlada Ahmed bega Zogu povratek zakonitosti v Albaniji. Vlada je dalje odločena, da ukrene vse potrebno, da se vrnejo Albani v vse svote zlata, ki jih je seboj odnesla vlada Fana Nollia. Pristaši Fana Nollia skušajo na tihem organizirati protirevolto.

VELIKI VIHARJI V ANGLIJI IN FRANCIJI.

— London, 3. jan. (Izv.) V šestih dneh je včeraj nastal že četrti katastrofalni vihar, ki je povsod napravil ogromno materialno škodo. Vihar je imel hitrost 80 km na uro. Telefonske in brozjavne zveze so bile povsod pretrgane. Javni promet je na več točkah zelo ogrožen. Ukiniti je bil vsak pomorski promet v Rokavskem zalivu. London ima ogromno škodo. Med viharjem je bilo opaziti zanimiv pojav narave: reka Themsa je med plimo bila tako nizka, da je neki parnik s potniki običal v blatu in se ni mogel premakniti nad eno uro.

— Pariz, 3. jan. (Izv.) Iz Anglije se je viharni val pojavil nad Parizom. Vihar je povzročil ogromno škodo na poslopih. Mnogo dimnikov je bilo povsem porušeni. Pri tem so bile tudi tri osebe ubite.

Skupščina državnih nameščencev iz vse države v Ljubljani.

V zmislu sklepa IV. redne letne skupščine državnih uradnikov in uslužbencev kraljevine SHS v Novem Sadu bi se morala vršiti naslednja redna skupščina »Glavne Saveza državnih činovnika i službenika« šele meseca marca leta 1925. Kljub temu je upravni odbor Glavnega Saveza na svoji seji dne 11. decembra t. l. soglasno sklenil, da se skliče letna skupščina že 11. januarja 1925 v Ljubljani.

Uprava Glavnega Saveza je proučila sedanje prilike, v katerih žive drž. nameščenci, in je prišla do zaključka, da ji je nemogoče odlašati skupščino še dalje, ker je neobhodno potrebno, da čuje na tej skupščini mišljenje in želje predstavnikov vseh državnih nameščencev, ki naj bi služilo za direktivo delovanju nove Savezne uprave in da s tem na najenostavnejši način poudari enotno stremljenje po neodložljivi rešitvi stanovskih vprašanj. Uprava je morala tudi zaradi tega pospešiti poziv na skupščino, da s tem omogoči podrobno razpravo o teh vprašanjih, ki

bolj živo zdaj kot kdaj prej zadevajo državne nameščence in da izdejstvuje njih najhitrejšo in pravilno rešitev.

Skupščina zboruje 11. januarja leta 1925, ob 10. dopoldne v Mestnem domu s sledečim dnevnim redom:

1. poročilo upravnega in nadzorstvenega odbora;
 2. referat o izplačilu dolžne razlike na osebnih prejemkih državnih nameščencev za čas od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924;
 3. stanovanjsko vprašanje;
 4. izprememba uradniškega zakona in uredbe o razvrstitvi;
 5. določitev članarine;
 6. volitev upravnega in nadzorstvenega odbora in
 7. predlogi in vprašanja.
- V ponedeljek, dne 12. januarja leta 1925 se vrši ob 10. dopoldne v istem lokalni skupščina pokrajinskega Saveza za Srbijo, Črno goro in Vojvodino, popoldne ob 15. pa skupščina »Narodnog Saveza umnih radnika« (duševnih delavcev).

Obznana proti demagogiji.

(Zakaj brani SLS HRSS?)

V komunikaciji kr. vlade, ki vtemeljuje postopanje proti HRSS in ki odreja aretacije vodilnih članov te stranke ter zaplenbo vsega strankarskega materiala, nahajamo razloge, ki se oziirajo na zakon o zaščiti države, glasom katerega se prepovedujejo boljševiški prelomi v Jugoslaviji.

Ta vtemeljitev je jurističnega značaja in se tiče direktne kaznivosti HRSS, odnosno njenega vodstva. Vodstvo in ta stranka sta se pregrešila nad zakonom o zaščiti države, pripravljala sta nasilno izpremembo našega državnega in družbenega reda v smislu seljaškega boljševizma in federalističnega razkroja. Najsi so Radičeve izjave tekom zadnjih 5, 6 let še tako različne in mnogokrat meglene, v enem so si jedine in sicer v zahtevi po federalističnem razkroju Jugoslavije ter v zadnjem polletju v zahtevi po boljševiški izpremembi našega gospodarskega reda. Radič je bil v Moskvi in po lastnih izjavah sklenil dalekosežne aranžmaje s sovjetskimi politiki. Pristopil je celo v moskovsko, seljaškolboljševiško internacionalno. O tem je izdal poseben komunik.

Vtemeljitev vlade drži torej na celi črti. K tej vtemeljitvi pa lahko dodamo še druge razloge notranje politike.

Kdor je namreč zasledoval Radičovo agitacijo in politiko zadnjih let, braj njegove članke v »Slobodnem domu«, gledal Radiča, kako govori seljaškim masam, ta se ni mogel dovolj načuditi prirobnemu duhu tega seljaškega

naroda in pa neverjetno drznemu cinizmu, s katerim je Radič tem masam dopovedoval vse mogoče neumnost.

Radič tega je Radiču prvotno nasprotovale celokupna hrvatska inteligenca, ki se mu je za zadnji priključila samo iz razloga, ker je Radiču uspelo organizirati večino hrv. seljaka in bi bila vsaka akcija inteligence lahko zdrobila to večino in ji odvzela moralno oporo. Torej zgolj iz političnega oportunizma in ker je hotela inteligenca, da preko Radičevega defetizma potrdi odpor proti Beogradu!

V Radiču nimamo pred sabo polnokrvnega politika, nimamo pred sabo osebe, ki bi razpolagala z dovolj moralnimi in karakternimi lastnostmi, da bi nam jamčila za dobro hrvatsko politiko in za primerno sodelovanje v novi, jugoslovnski državi. Neresnost in voharost Radičeve politike so doslej okusile skoro vse stranke Jugoslavije, tako srbska republikanska, potem zemljoradniška, nato SLS, končno Demokratska stranka g. Davidovića. Z vsemi temi strankami se je Radič norčeval in jih izgraval. V jeseni pa so te stranke nečastno letele iz vlade, ker jih je zapustil Radič in to ne maorda iz preračunane političnega razloga, marveč iz hudomušnosti in lahkomišelnosti.

Danes ni stranke in politika v Jugoslaviji, z Davidovičevci in dr. Korošcem vred, ki si upa zastopati Stjepana Radiča, njegovo karakternost ali politično moralno in ideološko. Tudi ti

politični priznavajo politične budalosti Stjepana Radiča, njegovo nesrečno naravo, njegovo demagogijo, saj so od te demagogije in nepreračunljive budalosti največji trpeli, vendar ga branijo pred vlado in obznanjo, pač iz očitnega razloga, ker jim je zaveznik za sedanje in bodoče načrte, ki se ne dajo ustvariti brez Radičeve številčne moči. Ohrana Radiča je v tem slučaju zgolj egoistična, sebična in stvar politične špekulacije. SLS brani Radiča iz političnega računa, ker se dobro zaveda, da sicer propade v bodoči Narodni skupščini, kjer bi ostala brez Radičeve številčne pomoči. Zato vpije o protipostavnosti obznane in razpusta HRSS! SLS je ponovno sama negirala Radičev program in Radičovo taktiko, pa tudi Radiča kot osebo in politika. Norčevala se je z njim in mu odrekla vsako politično sposobnost. Sedaj pa ga brani radi samoohrane!

Obznana proti HRSS velja torej demagogiji, velja iztrebljenju iz našega političnega življenja moža, ki je 6 let zadržal mirno in složno gospodarsko, socialno in politično delo in napredek v jugoslovnski državi. Deficit dela in škode, ki je nastala radi Radičeve in njegovih zaveznikov defetistične in abstrakcijske politike, gre v milijarde v gotovini in je zadnji razlog nezadovoljnosti našega državnega uradništva, delavstva in večine sedanjih nedostatkov v Jugoslaviji. Vpricho tega deficita naravno nismo imeli časa za drugo, plodono, ustvarjajoče delo tako v Narodni skupščini, kakor izven nje.

Z obznanjo bomo odstranili iz naše politike patološkega moža, politika, ki boluje na povojni demagogiji. Ta odstranitev bo v gnetnem in moralnem oziru zalegla državi tako, da se bo lahko posvetila svoji veliki gospodarski in socialni nalogi.

Poleg juristične vtemeljitve govore torej za obznano še notranje - politični razlogi, ki pomenijo obenem pogoje ozdravljenja naše države.

Zo ti 'e užitek: 3327 Mirim čokolada!

Politične vesti.

— Kakšno pravosodje hoče uvesti »Slovenec« v naši državi! Vlada razpušča na podlagi zakona o zaščiti države ter gotovih kaznivih dejanj HRSS to stranko in stavlja Radiča z ostalimi voditelji pred sodišče. Radič je pač vstopil v moskovsko kmetstvo internacionalno in pozneje na podlagi tega začel v Jugoslaviji obsežno protidržavno in boljševiško agitacijo. Stvar o kaznivih Radičevih dejanjih je torej dogmatna, Radič je sam v izvirnih komunikacijah potrdil zveze z Moskvo. »Slovenec« je drugega mnenja! On pravi, da se tudi v tem slučaju ne sme postopati proti Radiču in HRSS, dasi je bil Radičev vstop v internacionalno zelo »nepremišljen, nepotreben in celo brezmišeln čin, ker HRSS s svojim zasebnolastninskim programom prav nič vanjo ne spada.« Ne sme se ta korak »tolmačiti kot čin, ki bi dejansko ogrožal državo po nasilni komunistični revoluciji.« Tako »Slovenec«! Sodnik torej ne bo vprašal po »Slovenčev« logiki, ali je Radič vstopil v moskovsko internacionalno, ali je s tem prevzel njene revolucionarne cilje in ali se je radi tega pregrešil zoper zakon o zaščiti države, marveč naj raziskuje, ali je Radič s tem storil pametno dejanje v smislu lastninskega programa HRSS! Po »Slovenčevem« mnenju se naj zločinci puste pri miru, kadar izvršujejo kazniva dejanja iz neumnosti ali iz neskladnosti do svojih programov in vest! Radič ni postopal točno v smislu klerikalne interpretacije HRSS, zato ni kriv! »Slovenec« postavlja s tem senzacionalno novo teorijo o kaznivosti in pravosodstvu!

— Klerikalci še vedno niso postavili kandidata v Ljubljani. Ne morejo najti primerne osebe, take, ki bi lahko vplivala tudi par glasov ljubljanskih malkontentov. S Terseglavovo kandidaturjo niso posebno zadovoljni v klerikalnih konservativnih krogih, ker jim je Terseglav preveč »levičar«. Zato bi ti krogi radi videli, da bi na Terseglavovo mesto stopil — dr. Brejč. Pravijo, da bi dr. Brejč v zvezi z dr. Ravniharjem najlažje zmagal v Ljubljani. Z dr. Ravniharjem bi se dal urediti ugoden aranžma na ta način, da bi se zavezal v gotovem roku odločiti mandat na korist dr. Brejcu, s čimer bi se tudi dr. Brejcu izpolnila že zdavnaj gojena želja, da pride v parlament. Na sestanku, ki ga imajo baje že danes zvečer klerikalci z dr. Ravniharjevimi zaupniki, bodo predlagali ta aranžma.

— Frankovci o »Obznani«. »Hrvatsko Pravo« posveča obznani daljši članek, v katerem pravi med drugim: »Beogradske odredbe so temeljiti ponk za lisico (v mislih ima Radiča), z 99 kunšti. Tisti, ki prodira na Balkan in gledajo v Moskvo in Peking pozabljajo na hrvatski narod, zroč samo v daljno bodočnost, ne vidi sedanjosti. To je Münchhausnova pedagogika, ki je pri-

vezal fisico za drevo in jo pretepal tako dolgo, dokler ni skočila iz kože. Zato ta obznana samo pospešuje rešitev hrvatskega vprašanja, ki jo je zaviral Radič s svojimi 99 kunšti...« Kakor je iz teh besed razvidno, se frankovci pridruženjo naravnost vesele, da je vlada razgnala Radičovo stranko. So pač mnenja, da bodo na ognjišče, ki postane prosto zbog razpusta Radičevih organizacij, lahko v prvi vrsti pristavili svoj piskerček tudi oni sami.

— Odhod finančnega ministra v Pariz. Finančni minister dr. Milan Stojadinović je včeraj z orienekspresom odpotoval v spremstvu tajnika Novakovića na konferenco medzaveznikiških finančnih ministrov v Parizu. Kot izvedenec je pridržen finančnemu ministru načelnik v ministrstvu trgovine in industrije dr. Milan Radosaavljević. Za časa njegove odsotnosti zastopa finančnega ministra minister za javna dela Uzunović. Finančni minister dr. Stojadinović ostane v Parizu 10 dni.

Dr. Leop. Lenard:

„Pomočniki.“

Stari Rimljani so imeli čete, katere so se zvale »auxiliarii«. To so bile pomožne čete, katere so jim morali dajati drugi narodi po pogodbi, ali katere so sami najemali od tujih narodov za denar. Ti »auxiliarii« so nazadnje postali nesreča za rimsko državo, kakor tudi za narod, kateremu so pripadali. En del tujega naroda je stopil v službo ene, drugi pa v službo druge rimske stranke in potem so se ti »auxiliarii« klali med sabo v rimskih državljanskih vojnah za tujo stvar.

Nekaj podobnega se je delalo v naši domači politiki ves čas od konca svetovne vojne. Če pogledamo našo domačo politiko, vidimo to-le sliko: Vsebinska naša domača politika je notranji boj srbskih strank, radikali na eni strani, a vse druge stare srbske stranke na drugi. To je državljanska vojna, ki razeda našo državo. A prečanske stranke so smatrale srbski politiki kot neke vrste pomočnike, katere je mogoče najeti v pomoč za to državljansko vojno, jih plačati po dogovoru, a če niso več potrebni, potem pa se zopet odpuste.

To je treba dokazati na faktih: Že med vojno se je pojavilo med pripadniki različnih starih srbskih strank, ki so bile tekom let razdrobljene od radikalcev in med različnimi radikalnimi disidentni stremljenja, kako bi po vojni iztrgali vlado radikalom ter jo pritegnili na sebe. Jasno je bilo, da to ne bo mogoče, tudi če se vse te frakcije združijo, kajti večina srbskega naroda stoji za radikali. Toda mogoče bi bilo, če dobijo izdatno pomoč od »Prečancev« — ako bi se ti po srečnem izidu vojne združili s Srbijo. Tako se je pričelo med vojno v emigraciji živahno pogajanje med tem delom srbskih emigrantov ter različnimi emigranti iz bivših avstrijskih krajev. V knjigah, katere sta napisala Tomić in Milan Djordjević, se jako dobro opisuje to agitiranje. Dotični srbski emigranti niso bili izbirčni. Iskali so vezi ne samo z ljudmi okrog jugoslovnskega odbora, nego i z vsemi drugimi, celo z avstrijskimi, bolgarskimi in italijanskimi agenti. Istotako niso bili skupulozni v načelnih vprašanjih. Upotrebljavali so najrazličnejša gesla: nacionalizem, federalizem, republikanstvo itd. — samo da bi imeli večjo privlačno moč na »Prečance«.

Po vojni se je to stremljenje konkretiralo v Davidovičevi stranki. V tej stranki združile so se vse stare srbske stranke in samostalni radikali. Zunaj nje so ostale samo čisto majhne skupine, ki so bile veliko preveč ekstremni razborci, da bi se mogle prekuhati v tem kotlu. V Davidovičevi stranki so se združili od srbske strani najrazličnejši elementi: skrajni svobodomislci in framacioni in celo ortodoksni verniki, možje starih liberalnih gospodarskih načel, a tudi zelo socialistično navdahnjeni, skrajni reakcionari in skrajni naprednjaki, skrajni nacionalisti in mednarodni pacifisti.

Ker je celo to pisano društvo bilo preslabo, iskali so in našli zaveznikov med Prečani, a to so bili slovenska narodna napredna stranka in hrvatsko-srbska koalicijska. Prva usodna napaka je bila, da so slovenski in hrvatski naprednjaki sprejeli vlogo »Auxiliarijev« (pomočnikov) pri srbskih demokratih, katere se je popravila šele letošnjo pomlad, a škodljive posledice se seveda ne dajo tako hitro popraviti.

Tako sta nastala dva skoraj enako močna tabora, med njima se je razvil strasten boj za nadvlado in onemogočil vsako delovanje.

Radikali so si mislili: če se srbski austrofilci smejo vezati z avstrijskimi nacionalisti, zakaj bi se mi ne mogli s slovenskimi klerikalci. In res se je zgodilo ta drugi paradoks. Kakor so naprednjaki stopili kot »auxiliarii« v zvezo z demokrati, tako so klerikalci stopili

— Napad na ministra dr. Drinkovića. Opozicijski tisk je otvoril pravi topovski ogenj proti ministru dr. Drinkoviću ter ga obtožuje, da je izdal interese hrvatskega naroda, ker je podpisal objavo o razpustu HRSS. Med fanatičnimi Hrvati se je našel človek, ki je na podlagi teh hujskajočih člankov včeraj popoldne v Beogradu pri obedu skušal dejansko napasti ministra dr. Mate Drinkovića. Vpokojeni uradnik Ferdo Čurilović iz Vinkovcev se je približal pri obedu v restavraciji ministru dr. Drinkoviću ter ga vprašal, če je podpisal objavo. Minister je to potrdil. Na nadaljno vprašanje: »zakaj?«, je minister mirno odgovoril: »Kot Hrvat v interesu hrvatskega naroda.« Nato je Čurilović dvignil palico, da bi ministra udaril po glavi. Minister je v svojo obrambo pognel samokres in tako oplašil napadalca, katerega so takoj uslužbenci restavracije pričeli in ga oddali policiji. Čurilović je bil obsojen na tri dni zapora.

pili kot »auxiliarii« v službo radikalov. Demokrati so deloma parirali to potezo s tem, da so pritegnili naše socialiste. Tako smo imeli zopet dva enako močna tabora, med katerima je vladal najstrastnejši boj.

Tako smo krvavili dve leti, 1919. in 1920., gubili čas brezplodno, delalo se ni nič, posledice vojne so pritiskale vedno hujše in nezadovoljstvo ljudstva je naraščalo. Slednjič so se vendar demokrati in radikali toliko složili, da so z največjo težavo izdelali volilni zakon za konstituanto in razpisali volitve, ki so dale karakterističen izid. Med Srbi so zopet izšli radikali in demokrati približno enako močni iz volitev. (Namreč demokrati z vsemi svojimi »auxiliarii«, to je z mandati iz Makedonije, Hrvatske in Slovenije. Med Srbi samimi so bili radikali znatno močnejši.) Toda vse stranke, ki so Srbom služile kot »auxiliarii«, bile so desetkovane. SLS, ki je prepozno izstopila iz najemniške službe, je bila zelo udarjena. Zajedničarji so rešili samo še razbitke, demokrati med Slovenci in Hrvati so hudo trpeli. Izraz nezadovoljstva volilcev s tako politiko je bil, da so se silno povzpeli komunisti, a na Hrvatskem Radičevci, med Srbi in Slovenci so se pojavile kmetijske stranke.

Sedaj je bilo treba narodu dati ustavo. Ker niti radikali in demokrati skupaj niso imeli potrebne večine, pritegnili so še slovenske kmetijske in bosanske muslimane. Tako so sedaj še ti igrali vlogo »auxiliarijev«. Z veliko težavo je prišlo do ustave, potem so se pa zopet pojavili stari prepripi med radikali in demokrati. Delalo se ni nič, valuta je strahovito padala, draginja naraščala, nezadovoljstvo je bilo vedno večje. Tako ni moglo iti dalje. Dvoje strank, ki se med sabo borita v nož, ne moreta biti skupaj v vladi. Politika je bila razbita in prišlo so nove volitve, ki so zopet dale karakteristične rezultate. Med Srbi so silno napredovali radikali, a vse male stranke so bile naravnost eliminirane. To se pravi: srbsko ljudstvo je bilo te strankarske borbe sito, pa se je odločilo, da dá oblast v roke eni stranki, oni, katero že pozna iz prejšnjega delovanja. Med Prečani so bile pa potolčene vse stranke, ki so kot najemniki podpirale eno ali drugo srbskih strank: demokrati med Slovenci in Hrvati, Maglajlićeva skupina v Bosni, tudi kmetijski so morali plačati svoje sodelovanje z vlado, zajedničarji so izgubili, slovenska klerikalna stranka, ki je šla v volilno borbo z opozicijskimi gesli, je preplavila vse, samo Radič se je vgriznil v njo na nekaterih krajih.

Radikali so prišli iz volitev močni, a ne tako močni, da bi imeli absolutno večino. Torej so poizkusili s staro taktiko: Hoteli so poizkusiti, če bi ne bilo mogoče zopet dobiti potrebno pomoč »iz Preka«. Ker so se med tem SLS in JMS združili s HRSS v federalistični blok, je bilo treba poskusiti, če bi se ne dalo dobiti pomoči od celega bloka! Torej zopet stara politika. Namesto da se gre po potu načelne politike, se je hotelo delati zopet taktične poteze: dobiti za primerno nagrado primerno parlamentarno pomoč »iz Preka«. Toda Radič ni hotel niti dolgega, niti kratkega »sporazuma«, on je predložil samo »predulsove za predsporazum«, to je: »pustite mene in dajte mi vse, kar je potrebno, da se učvrstim, jaz vas bom pa zato pustil nekaj časa, da vladate, ne da bi nosil kakšno odgovornost«. Med tem so se pa tudi radikali izmodirili in so ta »protokol predsporazuma« kratkotavno odklonili. Ker se pa tudi Radič ni čutil dovolj močnega, da bi prišel v Beograd in vrzel radikalno vlado, zlasti pa, ker se je bal, da bi se v tem slučaju ne obnovila radikalna - demokratska koalicijska.

(Konec prihodnj.)

Pismo iz Prage.

Uradniške predloge zakonjene. — Bodoče parlamentarne naloge. — Uradniške vlade ne bo. — Sestava deželne uprave.

31. decembra 1924.

Z napetjem vseh sil se je posrečilo uradniške predloge zakoniti še v tem letu. V soboto, 20. t. m., so bile izročene senatu, katerega odseki so zasedali tudi v nedeljo, da so mogli predloge podati ponedeljkovi plenarni seji senata, v katerem so bile sprejete brez izpremembe.

Nemški nacionalci in nemški narodni socialci k tej seji sploh niso prišli. Pri debati o restriktivnem zakonu je podal soc. dem. dr. Heller izjavo imenom ostalih nemških skupin in slovenskih lidovcev, da se debate ne udeležijo. Po govoru poročevalca dr. Tačka in sen. prof. dr. Horačka ter po opozicijskih izjavah komunistov so bili uradniški zakoni odobreni.

Zakone o uradniških plačah je g. prezident že podpisal in stopijo v veljavo 1. januarja 1925.

Parlamentarne počitnice trajajo preko prve polovice januarja. Med naglami bodočega zasedanja je na prvem mestu drugi del ureditve plač državnih namestnikov, drugi oddelek predlog o socialnem zavarovanju za osebe samostojno pridobitne delavnosti, davčna in carinska reforma ter pravna ureditev cerkveno-političnega razmer. S poslednjim je v zvezi potovanje min. dr. Beneša v Vatikan. Vse te naloge, ki same na sebi niso lahke in je njihova izvedba težka glede na naziranja koalicijskih strank, katera so si deloma v dijamastralnem nasprotju med seboj, imajo biti rešene pred novimi volitvami v poslansko zbornico, ki bi se morale po normalnih odnošajih vršiti v aprilu leta 1926. Ni pa izključeno, da pride do volitev prej, kajti že sedaj se čujejo kliki po njih, kateri pa zasledujejo bolj korist stranke, ki naj bi jo dobila iz volitev, nego skrb za dobrobit države. — Za bližnjo bodočnost pa ni treba računati z možnostjo volitev, kajti ministrski predsednik je že večkrat imenovan vlade izjavil, da volitev še ne bo.

Nepotreben strah so vzbudile vesti, da se sedanja vlada zamenja z uradniško. Prišlo se z nemške strani ter so brez podlage. Bile pa so tudi takratne zavrnjene po dnevnih koalicijskih in po njenih vodilnih politikih. Uradniška vlada bi ob današnji situaciji ne koristila ne državi in ne narodu, mogoče pa

Nemcem, ker bi bila brez dvoma slaba proti njim: baš zaradi tega hitro razširjati omenjene vesti in si pripravljati tla za svoje še bojevitije nastopanje.

Sestava deželne uprave. Uradniški odpora za Češko, katera po številu zastopnikov posameznih političnih strank ni več odgovarjala resnični sili teh stran, kakor so pokazali izidi občinskih volitev, je sedaj provedena po pravem razmerju med strankami. Namesto treh socialnih demokratov sta v odboru sedaj samo dva, republikanska stranka zemljelencev pa ima odslej tri zastopnike. Dobili so tudi predsedniško mesto. Nov njihov sedež je zavzel znani kulturni delavec prof. dr. Jos. Kazimour. Tako so v upravnem odboru: 2 čl. socialista, 1 nar. demokrat, 1 lidovec, 1 nemški soc. demokrat in 1 zastopnik nemških meščanskih strank.

22. decembra je umrl zaslužni univ. prof. kazenskega prava dr. Fr. Storch, ki je slovel kot specialist v stroki kazenskega zakona in je napisal o njem tudi številne razprave.

Dne 24. t. m. je umrl prof. dr. Justin Vaclav Prašek, zgodovinar, ki se je poleg češke zgodovine pečal mnogo z zgodovino vzhodnih narodov in izdal tudi svoje delo o njih.

28. t. m. je umrl dr. Jan Breicha, ki je bil prvi guverner v Podkarpatski Rusiji. Republika izgubi z njim izredno talentiranega uradnika. Svojo uradniško kariero je pričel takoj po maturi kot železniški uradnik, dokončal pravne študije in desletno stopnjo ravnateljevega namestnika državnih železnic v Pragi. Ali za ravnatelja ni smel biti imenovan, ker je bil dober Čeh in so zaradi tega nemški poslanci podali proti njegovemu imenovanju svoj veto. Po prevaru leta 1919 je bil poklican za guvernerja v Podkarpatski Rusiji, kjer je dobro deloval in si priporil bogato izkušnost, mestoma tudi trpko. Ko je prišel na njegovo mesto tamonjski rojak dr. Beskid, se nekova porabljenost in preizkušnost dolgo časa ni uveljavljala in še pred kratkim je bil poklican v ravnateljstvo in upravni svet čl. akc. družbe za posojanje vagonov. Ko je pričel delovati, pa ga je zajela smrt v 57. letu njegove starosti.

J. K. S.

Prosveta.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 20. zvečer.

Sobota, 3. januarja: »Rusalka«. Red D. Nedelja, 4. januarja: Ob 15. popoldne »Poglavje«. Ljudska predstava pri nižjih cenah. Izven. — Ob 20. zvečer »Veronica Deseniška«. Izven.

Ponedeljek, 5. januarja: Zaprto.

OPERA.

Začetek ob pol 20. zvečer.

Sobota, 3. januarja: »Rusalka«. Red A. Nedelja, 4. januarja: »Traviata«. Izven. Ponedeljek, 5. januarja: Zaprto.

M. Z.

Levar kot „Cyrano de Bergerac“.

Putjata je stal ob zibelci Zupaničeve prepesitve. Bil je deloma celo njen iniciator. To tega so ga dovedli ljubi spomini na lastnega Cyrana z ruskimi odzivi. Zato smo sprejeli z vsem spoštovanjem in z vso hvaležnostjo tudi njegovega slovenskega Cyrana, za katerega je zastavil vsa svoja vme. Prevel je pa Putjata naloge, ki mu je dandanes v dveh ozihi prenaporna. Rostand stavlja na Cyrana precej utrudljive fizične zahteve. Mora biti kakor železno pero, ki se vsak trenutek sproži, spuščajoč v zrak prasketajoče rakete svojih domodant. Naravnost sportnega in dihalnega treninga zahteva rapidski dvoboj ob prednašanju stihov. Če bi moral kakor pri potujočih družbah, igralce, ki nima telovadskih pljuč, 50 večerov zapored igrati Cyrana, bi si lahko privoščili čisto prozajčno nadoho. Brez šale. Drugo je, da more z vlogo, ki nosi celo pesnitev in je vezana za stih, izvajevati popolno zmago nad čutenjem poslušalcev le rojak. Vsesaj je ta jezik z maternim mlekom in ga v vseh tonih in nijansah podzavestno uporablja absolutno podomače. — Zato je Slovenec Levar imel naravno vse družajče stališče, ko je sedaj prevzel Cyrana. Od prvega trenutka je bil med njim in občinstvom ustvarjen popoln raport, ki se je stopnjeval od akta do akta. Naj smo Putjata še toliko hvaležni za vso oploj, ki jo je prinesel našemu odru in jo, to želimo in upamo, še bo — pri takih nalogah tukaj ne pomaga dosti vsa njegova izvrstnost in silna volja. Problem leži zvenj.

Levar je krepak mož in tudi na vnanje radi verjamemo čudastega pesnika-prepevača. O doneh možnostih njegovega izvoznega organa mi ni treba vnovič pripovedovati. Vsa njegova sredstva ga krepko podpirajo pri tej hvaležni, dasti težki nalogi. Semintja je bil morda v naglem govorjenju že par besed malce nerazločen; mogoče

je imel tudi malo »oderske mizice«, ko je igral za odličnim našim igralcem isto vlogo. A njegov močnat polni glas v zvezi z rodno slovensko z velikim temperamentom, mladostjo, igralskimi vrtilinami in vstvarjenjem prav iz čutenja vse to je dalo Cyrana, kateri je od kraja do konca velik utitek. Vse občinstvo je bilo zajeto v silo Levarjeve kreacije. Zato mu je koncem dejanja tudi tako močno in iskreno ploskalo, kakor je pri nas precej redko. Po štirih letih se večkrat se je moral priti zahvaljevat pred zastor. Posebno po drugem in zadnjem dejanju. Celo solzalec je Levarjev temperament dvigal in je bila na pr. S. r. i. e. v. a. znatno živahnost kakor doslej. Sploh je ležala nad predstavo izpodoba, kakršno prinese v vsako družbo včasih en edin temperamenten in presrčen človek.

Putjata je prevzel vlogo grofa De Guiche. Dal mu je vso svojo nobleso. Tukaj je mogel pokazati svoje vrline in bogato igralsko znanje brez zaprek. Kakršne so se mu bile stavile nasproti v naslovni vlogi. Ne sme žalovati radi izmenjave ali se celo čutili zapostavljenega: Uvideti mora pač sam, da leže razloč izven njegove volje in izven njegove umetnosti.

S sedanjim zasedbo utegne »Cyrano de Bergerac« pač še nekaterkrat v tekoči sezoni napolniti gledališče, kakor je bilo izvrstno obiskano tudi ob Levarjevem debilu na novega leta dan.

Še par vzdihljajev glede posameznosti vnanje rešje. Če »kritika« v tem pogledu kaj pove, naledi ponavadi na gluha ušesa in zakrknjena srca. Saj tudi ni jasno, pri kom naj bi iskala odgovornost. V slaščičarni imajo še vedno okna z modernimi večmeterskimi šipami in modernim napisom na njih. Pa že prav nobena četa za časovne zahteve. To je barbarstvo. »Ja, kar je že »zunaj« je težkopopravit, mije dejalnico igralce. Verjamem, v kolikor se tiče igranja. A mrtvi predmeti radi ubogajo. V balkonskem aktu je še vedno skazena vsaka luč, ker se jim ne ljubi napraviti v osrednjem temno noč, da bi se igralci kot siluete odražali od osadja, ki naj bi bilo v zeleni ali vijoličasti mesečini, ne pa v rožnati zarji. Če more Cyranoovo lice brez napora izpoznati najoddaljenejši gledalec, kako naj bi ga ne izpoznal od blizu grof Guiche? — Precitoje na galeriji so še vedno frizirane po današnjim modah, dasti ne najfinjših, nego onih, ki naj moškega vabljivo provocirajo. — Če deklamira Cyrano, da nosijo kadeti brke po mačje, bi jim gospod gledališki frizer moral take brke tudi res prilipiti. Naj si ogleda par podob in portretov iz onih časov, če ne ve, kakšne brke so to. — Ničem bil še pri nobeni predstavi »Cyrana« v našem gledališču, da ne bi v bojem prizoru padel s sulice doli Roksanin robec, ki so si ga izbrali za bojni prapor in ga ne sulico privežali. — Vse take stvari se da kvitirati samo z znano, oprositile nemško pesmijo: »Stupsin, Stupsin, du mein Vergnügen.« Meni gre tudi v takem po-

gledu za to, ali imamo Narodno gledališče, ali Narodno smiščišče.

O naglašanju nepravilnih besed bo treba otvoriti stalno poglavje. Čeprav se oseba, kakor čujem, v dramatičnem pouku vedno zadržava, da je redoma naglasiti samostalniki, ne pa njegovega pridevnika, prakticirajo ponavadi narobe. Zlasti ženske. Čul sem v »Cyrana« par takih napak. Zdale se spominjam natančno le še na eno iz 1. akta. Malt deško (Gorjupova) svari pred Cyrano-vim nosom, češ kdor ga v tej točki razžali, si nakopile smrtno (ali zadnjo?) uro. Igralka naglasa »smrtno«, namesto »uro«. In takih je bilo več. Treba bi jih bilo podčrtavati s knjigo v roki.

— Razvrstitev igralcev. Na temelju čl. 18 zakona o državnih uradnikih so razvrščeni člani beogradskega, zagrebškega in ljubljanskega gledališča. S to razvrstitvijo je znatno izboljšal socialni položaj naših igralcev. Igralcem in njihovim rodbinam je s tem zajamčena državna pokojnina. V Beogradu so razvrščeni igralci že dobili od prosvetnega ministrstva obvestilo, v katero kategorijo in skupino so dodeljeni.

— Smrt odličnega matematika. 20. decembra je preminul v Moskvi na pljučnici znameniti matematik Pavel Aleksejevič Nekrasov. Star je bil 73 let. Že kot 15-letni deček je pokazal izredno nadarjenost in zanimanje za matematiko. Ko se je vpisal na moskovsko univerzo, je presenetil pri kolokviranju profesorja Bugajeva s svojim izrednim talentom. Njegovi disertaciji je bila priznana premlja akademije znanosti. Kmalu po dovršenih študijah je zaslovelo njegovo ime med največjimi strokovnjaki na polju matematike, mehanike in fizike. Spisal je več znamenitih del, ki so pridobila med znanstveniki toliko ugled, da je prevajal nekatera celo znani strokovnjaki Klein. Nekrasov je analitično rešil naloge o gibanju težkega trdega telesa, pritrjenega na nepremični točki. Pozneje je posušil to rešitev znameniti Žukovskij s stališča geometrije. Te naloge so sedaj velikega pomena za proučevanje heroskopičnih svojstev aeroplana.

— »Jugoslavenska Nijeva«. S novim brojem od 1. januara ulazi v deveto godišnje stalnega izdajstva. U ovome broju priložena je studija dr. Milana Preloga o Cavouru, iz istorije ujedinjevanja Italije, važna za našu sadašnjicu. Lujo Volnović javlja se aktualnim esejem »Prosvetne dužnosti države«. Iznoseći iljepe misli o odnošaju moderne države prema zadacima narodnoga prosvetnog života. Dr. Prvislav Orisogono u članku »Križa u Jugoslaviji« daje duboku analizu našega nacionalnoga problema. Nikolaj J. Fedorov crta »Ruski historijski roman«. Od naših beletrista zastupao je Stanko Tomašić novelom »Dobrota u betonskom podrumu«, a pjesmama Božo ovrč Li Zlatija Turkali. — U Pregledu A. Barac ocenjuje Nazorova »Priče iz djetinstva« i Beovićeva »Božjeg čovjeka«. Zofka Kveder-Demetrović prikazuje »Dvije novije slovenske satelice«. Br. Vodnik piše o naslednjim Matoševim noveli: A. Petarčić daje preled svega, što se u talijanskoj književnosti govori o nama itd. — Jugoslavenska Nijeva izlazi dva puta mesečno, a stoji 160 Din godišnje. Na pol i četvrt godine razmjerno. Izvan države SHS 200 Din. Preplata šalje se upravi »Jugoslavenske Nijeve« u Zagrebu, Marovska ulica 30.

— »Ženski svete«. 12. številka prinaša sledečo vsebino: Obrazi in duše. XVII. Minka Govekarjeva (P. Močvarjeva). — Ogrinja in Sembillia (Dr. I. Lah) (Konec) Našim Ksaverju Mešku (I. Zorec). — Tiho nestišno... in Mimogrede (nesmi) — Utva). — Božično pismo (M. Kmetova). — Na svesti večer (P. Rovanova). — Mladost v jeseni (Igor). — Ugodlasi (I. Rod). — Svoji ženi. (G. Strniša) in Dornberg (A. Gradnik) pesmi — Jugoslavenske umetnice III. Plesalka Rut Vavpotčeva. — (Mat) Materinstvo in duševno delo (Pr. Pogačnik). — Zena v Rusiji (P. Primorčeva). — Negovanje sončnih rastlin (I. Ušai). — Zgodovinski popi kuhinje (I. Breščakova). — Lepo je biti mlad — pesem (P. Leskovčeva). — Izvestja. Društvena narodna. Po ženskem svetu. Materinstvo. Gospodinstvo. Kuhinja. Iz naše skrinje. Književna poročila in Razgovori. — Priloga prinaša zopet leno številni lični risi za ročna dela; med temi se odlikuje posebno krasna risa za okroglo blazino po narodnih motivih iz peče in šesteri risi za razne vaze k ženskim robcem in drugo. — S to številko zaključuje »Ženski svete« drugo leto svojeve obstanka. Nešteta priznanja naročnic kakor tudi leno številni novih naročnic, ki se javljajo dan za dnem za leto 1925, predvsem na marljivo plačevanje naročnine pričajo, kako priljubljen je list med našim ženskim sveto v Sloveniji, neoz tudi po različnih krajih naše prostrane domovine. Vse to bodri vrle delavke tam preko, da list izpolnijo in ga pošljejo do številke — Kakor letos, tako bo tudi v bodoče »Ženski svete« prinašal mesečne priloge za ročna dela, 4 krat na leto pa modne priloge in krojne pole. Vseled tega in vsled velikih prevoznih stroškov se je morala z novim letom naročnina znatno zvišati. Enotna letna naročnina za leto 1925. bo znašala Din 6.—, polletna Din 32.—, četrtletna Din 16.—; zato pa bodo dobivale vse naročnice poleg modnih prilog tudi krojne pole. »Ženski svete« se naroča pri Upravi za Jugoslavijo: Ljubljana, Karlovska cesta 20.

Sokolstvo.

— Sokol I. V ponedeljek seja prireditvenega odseka. Važno. Prosim vsi! Zdravo! Predsednik. 22/n

— Plesni krožek »Tabore bratske« vabi svoje članstvo k članki, ki se vrši v nedeljo zvečer v areni. Sodeluje orkester Sokola I. Zdravo! 23/n

— Sokol I. Vsem onim, ki so kakorsibodi pripomogli k lepemu uspehu Silvestrova večera v Mestnem domu, izrekamo prav priščrno zahvalo. Zdravo! Odbor. 24/n

— Sokol Ljubljana II. naznanja svojem članstvu, da se v nedeljo, dne 18. januarja t. l. ob pol deset uri dopoldne vrši na drž. realni redni letni občni zbor. Udeležba je za

vse članstvo strogo obvezna, ker bo občni zbor odločal o važnih vprašanjih. 10/n

— Sokolsko društvo v Šoštanju priredi v medeljo, 4. tm. ob 3. uri popoldne ljudsko igro s petjem v 5 dejanjih: »Revček Andrejček«. Zaradi ugodne zveze z vlaki na obe strani vabi k obilni udeležbi tudi zunanje goste. — Odbor. 11/n

— Sgkolsko društvo v Šoštanju otvori v svojem novem domu Talijin hram v nedeljo dne 4. t. m. z vzpizoritvijo lepe ljudske igre s petjem v petih dejanjih »Revček Andrejček«. Vse zbor marljivih diletantov je pod vodstvom br. M. Vrečka vztrajno na delu, da prireditelj čim lepše uspe. Gledališki oder je izdatno povečan in se »predmi postopoma še z novimi kulisami. Ker zamo-remo te precejšnje stroške kriti le iz tekočih predstav, vjudno prosimo, da blagovoljni občinstvo nagradi trud diletantov z lepim obiskom. — Pri tej priliki opozarjamo na ugodne železniške zveze, vsled katerih je mogoče, ker se predstava prične ob 3. uri popoldne, da jo obiščejo gostje tako iz Velenjske, kakor iz Savinjske strani, in imajo zvezo za povratek. Društvo zamore plačilne obveznosti kriti le z vztrajnim delom in vsakomesečnimi prireditvami in bo tej svoji dolžnosti v polni meri zadostilo, ako najde odziva in opore tudi pri občinstvu. Nudilo bo najboljšo od dobrega in skrbelo s primerno izbero gledaliških iger in drugih nastopov za izobrazbo in duševno razvedrilo. Iz našega doma naj zasije luč prosvete, do brote in plemenitosti, osvaja in pridobiva hočemo med narodom a vzgojo srčne kulture! Zdravo! Odbor. 15/n

Julijska Krajina.

— Strah pred Slovenci igra veliko vlogo pri reševanju »goriškega problema« v Gorici in v Vidmu. Kadar pravi-jo v Vidmu, da morajo Italijani v Gorici verdat nisliti na to, da je potreben skupen boj proti »drugorodcem«, od-govarjajo v Gorici, da so že sami do-volj močni proti slovenski nevarnosti in da poznajo bolj Slovence kakor pa go-spodje v Vidmu. Te dni so naglašali iz Gorice na naslov Vidma, da je vsa oko-lica okrog Gorice dvigorodna in da gra-vitira v mesto: ako bi se odpor proti slovenstvu poveril Vidmu, bi pomeni-lo to, da se italijanska nacionalna vr-tita proti Slovincem pomakne za 45 kilo-metrov nazaj. — Kaj čaka torej Gori-co? Da se morda poslovi? Vodilni italijanski politiki po večini naglašajo nacionalni značaj spora med Vidmom in Gorico, kombatenti, arditii in inva-žii v Gorici pa pravijo, da je to gospodarski in ne politični boj. Stališče Vidma prinaša Gorici gospedarski pogin. Tako se vleče boj sem in tja, slišijo se očita-nia in prerokanja in korica in ne kraja. Djesivo je, da Gorica žine in propada ob novih tzmernih in drugo nelzpo-dbitno dejstvo je, da bo Gorica mogla prosvetati edino le v dobrih odnošajih s Slovenci! Torej: proč od Vidma in priatelj-ski sporazum s Slovenci! Po-tem bo goriski problem ugodno rešen.

— Goriski list »Slovenec« je vrigel te dni proslulemu gospodu Pisentiju v Vidmu v obraz očitek, da postavljajo iz-vestni gospodje proti interesom vsega naroda svoje interese, da si ohranijo svoje pozicije, in »ako so njihove cse-be glavna ovira za vsak sporazum med Vidmom in Gorico! — Radi sklepov, pisanih v sloven-ščini, raznuščen občinski zastop v Uk-vah. V Tolmežu posluje podprefekt, ki je razveljavil sklepe občinskega za-stopa v Ukvah na Okroškem, ker so bili napisani v slovenskem jeziku. Ko je občinski tašnik v seji prečital pod-prefektov odlok, so protestirali proti temu vsi občinski svetovalci razven nekega Grosa. Videmski prefekt je na-to v svoji modrosti razpustil občinski svet v Ukvah in postavil junaškega Grosa za izrednega komisaria.

— Mljo zimo imajo na Gorškem. Tako je prijetno in toplo ob novem letu kak-ri navadno šele v marcu ali aprilu. V vino-rdnih krajih je na višinah ponekod oz-lelena trta in v Preserju pri »Čiču« ima trta 5 cm dolge poganjke z zarodkom.

— V Solkanu zavrača občinski komi-sar, domačin, pristaja fašistov, slovenske vloze, ker so pisane sin lingua straniera« (v tujem jeziku). V slovenskem Solkanu je slovenščina tuj jezik! Tako učijo fašisti. Solkanci zahtevajo občinske volitve.

— Novinec letnika 1905. so poklicani pod orožje 1. febr. t. l.

— Ob novem letu. Tržaške »Novine« pišejo k novemu letu: Novo leto nam ne ob-ljublja nič dobrega ali ugonobilo nas ne bo, kašti stvar, za katero se borimo, je pravična in sveta. En predpogoj za uspešnost našega boja proti krivici pa je in bo ta-le: sloz-nost in edinstvo v našem taboru. Slovenske-mu ljudstvu v Italiji gre za življenje. Zato pa zagraša zločin, kdor v teh težkih trenot-kih razdira naše vrste...

— Posveto blazena nadvojvode Karla Stefana v Velikem Lošnju. Bivši nadvojvoda Karol Stefan se trudi, da bi si obdržal svoje lepo posestvo v Velikem Lošnju. Ita-lijani pa si prizadevajo, da bi dosegli pri rimski vladi, da bi prišlo posestvo v last ob-šine. Nadvojvoda si je znal svoj čas kupiti zemljišča zelo poceni, na kar si je urodi krasno posestvo z divnim parkom. Po pa-ra-grfu 208 saintgermanske pogodbe je bil proglašen sekvestar nad imetjem nadvojvo-da. Karol Stefan je po svojem zastopniku na merodajna mesta podal dokumente, iz katerih sledi, da je bila last nadvojvode v Vel. Lošnju izročena kot dota hčeri nje-govi, nadvojvodinji Eleonori, ko se je poročila z nekim Nemcem Klossom, ki je pa italiaj-ski državljani. Rekurz nadvojvode je bil si-ker odbit s strani italijanske oblasti, ali stvar še ni definitivno dognana. Pred krat-

kim so poslali iz Vel. Lošinja v Rim v tej stvari novo spomenico, s katero se mova urgira rešitev v korist občine in tujkega prometa. Posest nadvojvode v Vel. Lošnju obsega nepremičnin v vrednosti lir 918.630 in premičnin v vrednosti lir 305.000, skupno lir 1.223.630.

— Gledališče v Idriji. Idrija ima svoje gledališče še iz časov Marije Terezije. Bilo je več dob, ko je idrijsko gledališče iz-borno uspevalo, pa tudi po vojni je bilo ši-vahno razpoloženo za gled. predstave. Italijanska oblast je zaprla gledališče in usta-vila delovanje Čitalnice. V gledališkem pro-storu so nastanjeni tuji delavci. Te dni je imel »Circolo di Idria« predavanje, na ka-terem je povelal predsednik Galzigna, da je »Circolo« stavljal pri oblasti potrebne korake, da se gledališče vrne svojem namenu, in upati je, da se to doseže. Seveda ne sme gledališče služiti Italijanskim predstavam, ker za te ni občinstva, ampak nadaljuje naj-se v gledališče brez vsakega vsroka pre-kinjeno prejšnje delovanje.

— Predavanje o jugoslovenskem pesni-ku Ivo Vojnoviću, katero je imel v Trstu pretekli mesec prof. Urbanuš-Urbani, je po-teklo sijajno. Predavanje je bilo zelo zani-mivo in krasna slika pesnikovega življenja in delovanja se je vcepila številnemu ob-činstvu globoko v spomin. Takih predavanj treba, da se Italijani pouče o našem kul-turnem udejstvovanju in se tako agradi pot-do dobrega sosednega sožitja!

— Samomori. V Godovčju nad Idrijo se je obelstl 34 letni posenik Anton Vidmar, baje radi družinskih razmer.

— Prebivalstvo v Trstu je znašalo 30. sept. lani po uradnih podatkih 246.348. Leta 1900. je bilo v Trstu prebivalstva 178.127, leta 1914. okoli 1. julija 244.655 (regnicolov je bilo takrat v mestu 29.000), leta 1919. je bilo v Trstu 203.129 prebivalcev, sedaj jih je 40.000 več, ako so podatki seveda točni. Letos je bilo v 9 mesecih 931 porok na-pram 1904 lanskega leta, letos je bilo v ome-njeni dobi porodov 3080 napram 3696 lani, letos je umrlo 3173 oseb, lani samo 3717. Tako je število »smrtnih slučajev« proseglo število porodov!

— Ponesrečil se je na Mangartu 25-letni Ant. Kuk, ki je šel na lov s tovari-šem Mat. Strukljem. Padel je v neko glo-bino in se ubil. Našli so ga po dolgem iska-nju in prinesli v Log.

Dopisi.

— Iz Novega mesta nam pišejo: Novo-mesčani se večkrat radi bahamo s svojo za-vednostjo in naprednostjo, a smo pogosto prav v tem zelo malomarni in brezbržni. Imamo dobro ljudsko šolo, a svoje otroke, posebno pa deklice, prav radi pošiljamo drugam. Te opazuje zjutraj, ko gredo otroci v šolo, koliko naših deklic hiti v bližnji Smihel. Tam imajo šolo šolske sestre in zato se tam baje deklice bolje vzga-jajo in uče. A ogledimo si natančneje po-četje teh čestitih sester! Ko sem šel — me-dia je bilo prve dni decembra — na sprhod skozi Smihel v dopoldanskih urah, sem vi-del, da so šle deklice med poukom v cer-kev. Nekaj dni pozneje, ko sem zopet šel tam v opoldanskih urah, sem zvedel od de-klie, da so imele tisti dan med poukom šols-ko spoved. Ker z otroci rad govorim, sem tudi zvedel od njih, da jih sestre vedno na-govarjajo, da naj kupijo neki misijonski ko-ledarček in da naj darujejo kake darove za »zamorčke«. Vprašam šolsko oblast, ali ji je to znano in ali imajo šolske sestre pravice v šoli nabirati za »zamorčke« in prodajati misijonske koledarčke? Smihel je lep kraj za sprehod; vsaj mene vleče večkrat tja. Zato sem šel tudi na rojstni dan Nl. Veli-čanstva proti Smihelu. Pa glej čudo! Če-stite sestre, ki so imele o priliki birmova-nja vse poslopje v zastavah in zelenju, niso imele ta dan nobene zastave. Kje je patri-jotsko čustvovanje? Kako morejo one vzga-jati njim zaupano mladino v patriotskem duhu, če niti toliko ne upoštevajo državnih praznikov, da bi razobesile državno zasta-vo? Šolska oblast, kje si? Ali velja za če-stite sestre mogoče kaka izjava? Stari, ven s svojimi otroci iz takega vzgojevali-šča! Občinski odbor pa naj poskrbi, da čim-prej zgradi novo šolsko poslopje, kjer bo imela prostor poleg ljudske tudi meščanska šola, da ne bo nihče imel izgovora, zakaj da pošilja svoje otroke v take nepatriotične in versko bornirane učne zavode.

— Iz logaškega okraja. Gremij trgo-vec za logaški kraj daje v vrednost, da so lesni trgovci iz loške in cerkniške doline na svojem sestanku v Cerknici dne 22. decem-bra sklenili, da ustavijo z 12. januarjem vse svoje obrate in to radi pomikanja teka-kih denarnih sredstev. Razlog temu je dej-stvo, da se na postaji Rakek, ki je izhodna točka za ves ta les, že zelo dolgo prav na-lo naklada, zadnjih 14 dni pa sploh nič. Na Rakeku se je v mirnem času naložilo po-večrno dnevno do 30 vagonov, zadnje 14 dni pa se je naložilo po 2—4 vagona. Gremij se je ponovno zavzel pri direkciiji za ureditev prometa, toda dosegel po navadi neznamno zboljšanje prometa za kakih 14 dni. Sedaj leži na skladiščih na Rakeku go-tovo nad 1200 m³ lesa, ki čaka na oddajo. Ker pa se je s 15. decembrom tudi ležarina povišala za 100%, so trgovci, ki imajo les že na rampi, naravnost katastrofalno pri-zadeti. Naš okraj živi skoraj izključno sa-mo od izvoza lesa, toda če bo šlo to tako naprej kot sedaj, mora v par letih propasti vsa naša lesna industrija. Kupci Italijani že večjih naročil ne dajo več našim trgovcem, ker vedo, da jim ti kupljenega blaga ne morejo dobaviti. Če železnična uprava ne bo znala najti izhoda v tej prometni mize-riji, bo z 12. januarjem po njeni zaslugi nič manj kot 10.000 družinskih članov brez kru-ha kljub temu, da je v okraju dovolj dela na razpolago. Upamo, da do tega ne pride, če pa pride, ni krivda na trgovcih, ki so vse potkusili, da se to prepreči, odgovornost bo na železniški upravi in na vladi. Gremij trgovcev za okraj Logatec. — Nagelntk: Stanko Lanarčič.

Dnevne vesti.

V Ljubljani dne, 3. januarja 1925.

Nepismeni Slovenci?

V New Yorku izhajajo »The New York Times«, ki so na glasno kot resen, ugleden list.

Dne 7. decembra lanskega leta je ta list priobčil izpod peresa Charlesa Levermore članek »Balkans remain a European danger zone«. Pisec Levermore razpravlja v svojem članku o narodih, ki živijo na Balkanu, o njihovi zgodovini in označuje tudi njihove politične in kulturne težnje. Vsa razprava, ki je nadvse površna, da ne rabimo osterjšega izraza, dokazuje, da avtor svojih tez ni napisal na temelju lastnih raziskav, opazovanj in izkušenj, marveč da je zajemal svoje informacije o balkanskih narodih, o njih kulturnem stanju in o balkanskih razmerah iz najkrajših virov in črpal svoje znanje od oseb, katerim je bilo lažje na tem, da predstavijo narode in razmere na Balkanu ameriški nepoučeni javnosti v docela napačni luči.

Kar piše Levermore o Madžarih, Romunih, Grkih in Albancih, nas ne zanima, odločno pa moramo zavračati njegova izvajanja, ki se tičejo nas Slovencev, ker slone ta izvajanja na popolnoma izkrivljenih dejstvih, tendenciozno prikrojenih informacijah.

Levermore izvaja med drugim: »Slovenci so nazadnjaški in nepismeni v nasprotju s Hrvati, ki so bili dolgo časa duševni voditelji — srbske rase« (»The Slovenes are backward and illiterate, in contrast to the Croats, who have been for a long time intellectual leaders of the Serbian race«).

Slovenci smo torej po Levermore nazadnjaški in nepismeni ljudje! Ali ima ta gospod, ki si prisvaja o nas to uničujočo sodbo, sploh pojem o Slovincih, o naši književnosti in o naši kulturi? Zdi se, da je njegovo znanje o nas enako nič, ker bi bilo sicer nemogoče, da bi pisal take bedastoče o Slovincih, o katerih sicer ves svet ve, da so najkulturnejši narod na Balkanu in se glede prosvitljenosti lahko v vsakem oziru merijo z marsikaterim velikim zapadnim narodom s tisočletno kulturo.

Pa nepismeni, analfabeti smo baje Slovenci! Ali ve ameriški »učenjake«, da je že avstrijsko ljudsko štetje l. 1910, torej pred 15. leti ugotovilo, da smo imeli Slovenci takrat samo 8 odstotkov nepismenih ljudi? In ta mali odstotek analfabetov se je tekom petnajstih let gotovo še znatno skrčil, da lahko daries precejšnjo sigurnostjo trdimo, da je danes med Slovinci okroglo 95% ljudi, ki znajo čitati in pisati! Dvomimo, da bi bilo v tem oziru bolje v domovini gospoda Levermorea s tega, ki je v pozni nezmožljivega ameriškega »učenjake« uvrstil Slovence med one narode, ki jim je čitanje in pisanje še neznan umetnost, in dal v tem oziru prednost pred njim celo »vitezku« narodu Škipetarov!

Na celi stvari pa je najbolj zanimivo dejstvo, da so te »točne informacije« o Slovincih potekle nesporno iz — hrvatskega vira. Stilizacija stavka s tega samega to izpričuje: »Slovenci so nazadnjaški in nepismeni v nasprotju s Hrvati, ki so bili dolgo časa duševni voditelji srbske rase.« Ne prihaja nam na misel, da bi devali to trditve pod lupo kritičnega raziskovanja, samo to pravimo, da bi radičevski informator ameriškega »učenjake« — dr. Kežman? — storil pač bolje, ako bi previdno molčal o »Hrvatih« kot »duševnih voditeljih srbske rase« in o njihovi veliki pismenosti v kontrastu z »nepismenimi« Slovinci!

— Prezident dr. Masaryk jugoslovanskim dijakom. Prezident Češkoslovaške republike dr. Masaryk je o priliki božičnih praznikov daroval jugoslovanskim dijakom v Pragi 5000 Kč.

— Veterinarska fakulteta v Zagrebu. Veterinarska visoka šola v Zagrebu je s kraljevim ukazom pretvorjena v veterinarsko fakulteto na tamošnjem vseučilišču.

— Razširjanje denarja pri volitvah. Z ozirom na notico, ki smo jo pod tem naslovom priobčili te dni, nam pišejo iz Novega mesta: Vaša notica o razširjanju denarja pri volitvah je bila prav umestna. V Sloveniji imamo več kot dovolj kvalificiranih oseb, ki bi lahko fungirale kot predsedniki volilnih komisij. Samo v Novem mestu poznamo te gospode, ki niso poslani na nobeno volišče: Jurij Kozina, viš. sod. svetnik, Anton Kuder, sod. svet., Loize Hočevar, sodnik, Fr. Kovač, drž. pravdnik, dr. Globovnik, dr. Garzaroli, dr. Režek, dr. Pintar in dr. Ivanetič. Vse te bi se lahko porabilo za volišča na primer v Beli krajini, kamor pa so poslani gospodje iz oddaljene Ljubljane. Tako pride v Črnomelj za predsednika volilne komisije dr. Adlešič, v Semič dr. Petelin, v Vinico dr. Regali, vsi iz Ljubljane. Pozornost tudi vzbuja, da so predsedniki volilnih komisij po naprednih krajih večinoma pronosirani klerikalci. Ima pač svoje prste vmes dr. Hohnjec, ki je kot bivši podpredsednik narodne skupščine, sedaj tudi član

državnega odbora. Niso brez vpliva beogradske listi ugotovili, da znata dr. Hohnjec in dr. Maček spretno izkoristiti svoje pozicije v državnem odboru v svoje strankarske namene!

— Mednarodni zavod za duševno sodelovanje. Francoski naučni minister je pred dnevi podal zbornišnemu predsedstvu zakonski načrt s sklepi društva narodov za mednarodni zavod za duševno sodelovanje, ki se ustanovi v Parizu. Jedra prvih nalog novega zavoda bo primerjalno preiskovanje učnih sistemov v raznih deželah.

— Minister var, Miša Trilunović, je odpotoval v četrtke zvečer v Priepolje.

— V naše državljanstvo sta sprejeta ruska državljana Vasilij Motornov in Hacked Izrailjevskij.

— Visoko odlikovanje g. Milana Kresića, Njeg. Vel. kralj Aleksander je odlikoval tajnika trgovsko-obrtniške zbornice in častnega predsednika mestne organizacije Samost. dem. stranke v Zagrebu z redom Sv. Save II. razreda za njegove zasluge na polju gospodarstva.

— Uvedba železniških spalnih vozov z eno posteljo v Nemčiji. Iz Berlina poročajo, da se za poskus uvede na progi med Berlinom in Monakom nov spalni voz, ki je bil razstavljen na železniški izložbi v Seddinu, za poskušajo konec januarja. Uvedba tega tipa spalnega voza, ki daje vsakemu potniku poseben oddelek, je odvisna od tega, kako bo potujoče občinstvo z njim zadovoljno.

— Za popravo poti Rudo-Belo Polje. Plevlje je ministrstvo gradivina odobrilo kredit 1.225.000 dinarjev.

— Podpora pevskim društvom. Povodom proslave svoje 40 letnice je dobilo Beogradske pevsko društvo od prosvetnega ministrstva denarno podporo v znesku 10.000 Din. Zagrebškemu pevskemu društvu »Balkan« je dalo prosvetno ministrstvo 8000 Din. Kaj pa naša pevstva?

— Smrtna kosa. Na gradu Bajnoff pri Novem mestu je v sredo 31. decembra nenadoma umrla gđ. Mary Germ iz znane Germove rodbine. Pogreb je bil danes 3. tm. ob 14. na pokopališču v Novo mesto. Bodi bi ohranjen blag spomin!

— Burna Silvestrova noč na Dunaju in v Berlinu. Silvestrovo so na Dunaju proslavili zelo burno. Belt je več pretepev, pobojev in samomorov. Reševalna postaja je bila pozvana 40 krat na pomoč. Aretiranih je bilo več oseb. Še huje je bilo v Berlinu, kjer je bilo 260 oseb ranjenih. Zaznamovanih je bilo tudi več avtomobilskih nesreč s smrtnim izidom.

— Lige proti prostituciji. Statistične podatke, iz katerih je razvidno, da tudi Jugoslavija ni izvzeta od trgovine s dekleti. V Italijo je bilo prodanih iz naše države 79 devojč. Več naših državljank trpi po javnih hišah Indije, Ceylona, Kitajske, Kalkute in Bombaya. Trgovina s dekleti se je po vojni tudi v Jugoslaviji tako razpasla, da so začele beogradske človekoljubne društva resno misliti na to, kako priti do živega brezvestnih verižnikov, ki se pečujejo s samorotnim poslom in služijo težke tiske sočake. V Beograd pripeje iz Zeneve te dni tajnik mednarodne lige proti prostituciji, da pomaga ustanoviti narodni odbor za pobijanje trgovine s devojčkami. Beogradske društvo »Zaščita deklet« bo reorganizirano in stoji v tesnejši kontakt s mednarodnim pokretom proti prostituciji.

— Volni uletniki v kitajski sužnjosti? V Bolcan v Južni Tirolski se je vrnil bivši avstrijski vojak Jos. Keller, ki pripoveduje, da so bili številni vojni uletniki prodani za boljše življenje strani Kitajcem v Mandžuriji, po 65 rubljev za osebo, in morajo tam delati kot živina. Jesti jim dajo malo in pretepaajo jih. Keller pravi, da mora biti tam okoli 50.000 belih sužnjev raznih narodnosti. Njemu se je posrečilo s par tovaršili pobegniti pred kitajsko krutostjo. Sicer zveni Kellerjevo poročilo precej neverjetno, ali gotovo pa je, da je razstresenih po Rusiji in po Vzhodu še mnogo ujetnikov, ki si ne morejo pomagati iz svojega položaja, da bi se vrnil domov. Potrebna je energična intervencija evropskih vellesil.

— Vlom v Hrastniku. V noči od 31. decembra na 1. januarja je bilo vlomljeno v blagajno poštnega urada v Hrastniku in odnešeno 36.000 Din. Vlom so izvršili trije moški.

— Poskušani vlom. Danes ponoči so neznani storilec skušali vlomiti v skladišče trčrke »Impeks« na Krekovem trgu. Vlom se ni posrečil.

— Umor iz osvete. V selu Vlahovec pri Vrhu so našli te dni na vozu truplo seljaka Dimitrija Putnika. Komisija je ugotovila, da je bil nesrečno napaden od neznanih storilcev. Bil je popolnoma razsajen ter je imel polno vbojiljav na glavi in po životu, truplo pa je bilo večkrat prestreljeno. Zločinci niso odnesli ničesar in tudi denar se je našel pri Putniku. Gre torej za zločin osvete.

— Štiri železniške nesreče. Na Silvestrovo so se dogodile na državnih železnikah tri železniške nesreče in za nameček še na novega leta dan ena. Le srečemo služaj je pripisati, da nesreče niso zahtevale človeških žrtve. Prva nesreča se je dogodila ob petih zjutraj pri Novi Gradski, kjer sta trčila vlak št. 42 in vlak št. 984. Pri karambolu se je ena lokomotiva skoraj popolnoma razbila, poškodovani pa je bilo tudi več vagonov. Neki strojevodja je bil težko ranjen. Proga je bila čez nekaj ur očistena in promet sopen vzpostavljen. — Radi nesreče je imel beogradske brzovalke več ur zamude. — Druga nesreča je bila pri Sunji, kjer se je saletel iz Banjaluke prihajajoči osebni vlak v na progi stoječe vagona. Več vagonov je bilo razbitih, od oseba in potnikov pa ni bilo nihče poškodovan. — Na postaji Sava je zavozil na novega leta dan tovorni vlak na napačen tir, prevozal kratec ter zavozil poleg tira. — Valed tega je nastal na postaji zasoj in so imeli kasnejši vlaki daljše zamude. Taka

je popoldanski vlak iz Ljubljane prispel v Maribor šele okoli 20. Skoda ni velika. — Četrta nesreča se je zgodila na progi Bihač-Novi, kjer se je s hriba savalila velika skala na tir. K sreči je železniški nadzornik to opazil ter s snamejni ustavil prihajajoči vlak. Progo so pričeli takoj očistevati in je upati, da bo promet vzpostavljen že v dveh dneh.

— Uboj v moštrani. Na Silvestrovo je priredil Sokol v Moštrani veselico, na kateri sta bila tudi brata Valentin in Pavel Rabič. Navzroč je bil tudi finančni pripravnik Kačar, ki se je z obema bratoma sprl. Med prepriom je Kačar potegnil nož in je Pavla Rabiča zadel v želodec, brata Valentin pa v stegno. Pavel je bil takoj mrtev, dočim je bil Valentin, ki ima prezeznano žilo odvodnico, težko ranjen prepeljan v bolnico. Kačarja so orožniki prišli in vklejenega prepeljali v Kranjsko goro.

— Prijet razbojnik. Policija v Vrhu v Vojvodini je že dolga leta zasledovala razbojnika Dušana Popovića, ki je v Banatu izvršil nebroj zločinov. Te dni je bil Popović prijat.

— Otrok zgorel. V vasi Budanice pri Carburn se je odigral ne dni tragičen dogodek. Kmetica Angelina Anuđžija je odšla iz kuhinje k vodnjaku po vodo. Na otroka, ki se je igral pred pečjo, je padla med tem žerjavica in v trenutku je bilo nesrečno dete v plamenih. Še predno je prispela mati na pomoč, je otrok popolnoma zgorel.

— Požar pri Sv. Trojici. Pred dnevi je izbruhnil požar pri posetniku Rudolfu Čaplu v Spodnjem Porčiču pri Sv. Trojici. Goreti je začelo v hlevu, požar pa se je naglo razširil na poslopje, ki je pogorelo do tal. Zažgal je neki 7 letni deček.

— Maščevanje nad orožnikom. V občini Bogojevo je ustrelil te dni zločinec Stefan Kaloszi, ki je bil baš izpuščen iz zaporov, orožnika, ki ga je sivočasno aretirali. Počakal ga je skrit za vratni njegovega doma in oddal nanj tri strele. Ena kroglica je zadela orožnika v srce in je bil takoj mrtev. Kaloszi, ki je bil nekoliko slaboumen, je pobegnil.

— Pomiloščenje. Pred splitsko poroto je bil leta 1923 obsodjen radi roparskega umora trgovca Anta Ivičevića znani ropar Ante Butorović na smrt na vešalih. Stol sedmorice v Zagrebu je obsodbo potrdilo. Butorović je poslal kralju prošnjo za pomiloščenje in je bil te dni od kralja pomiloščen na doživljensko ječo.

Iz Ljubljane.

— Upravni odbor Oficirskega doma v Ljubljani priredi v proslavo rojstnega dne Nj. V. kraljice dne 9. januarja 1925. l. svečan koncert v veliki dvorani hotela »Union«. — Začetek ob 20.30. Obleža za gospode črna. Na ta koncert vabi upravni odbor Oficirskega doma tem potom vse gg. oficirje v rezervi, ostavki in v pokojju z rodbino. Numerarne vstopnice za ta koncert se bodo izdajale imenovanim oficirjem brezplačno dne 6. in 8. januarja leta 1925., vsakikrat ob 17. do 19. ure v čakalnici hotela »Union«.

— Silvestrov večer društva »Soč« je, kakor običajno, krasno uspel v vsakem oziru. Zal, da je moralo najmanj 100 oseb oditi drugam, ker ni bilo več v dvorani prostora. Spored je nudil občinstvu večerjo pri merne veselobne reprodukcije naših najboljših humoristov. Šaljivi samospevi »Oh samo enkrat« g. G. Bregant izborni pogov. d. Istotako g. Culkar ironično-humoristični spev »Zakaj bi jaz ne bil župan«. G. Princič pa je podal s svojo izborno posrečeno igro »Mutasti muzikant«, ki je po vsebini in obliki prijetna in šaljiva, našim odrom novo igrico, ki bo občinstvu v zadovoljstvo. Burno ploskanje in »oje«-klici niso hoteli pomehati. Vsa čast gg. Bregantu, Lukovcu, Princiču in kot pisarju osebno gosp. Gnidovcu. Proizvajanja gg. Breganta in Leškvarja v duetu »Šiška« je izzvalo vihar navdušene pohvale. — Nasprotno pa je bila veseloigra »Vse naše« sicer dobro proizvajana, le vloga pijanca nekoliko predurjena in krčmarja prisiljena. Humoristični potopis g. Pohveta je pokazal solosep v umetniški obliki z reprodukcijo polne veselosti. — Med točkami je deklamovala gđ. Batjelova »Tržaškim bratove« in gđ. Marjetičeva o silvestrovem večeru. Ta je iz globoke duše, poetično opisala ta večer osamljenega ženskega bitja, pričakujoč na obali Adrije svojega ženina kapitana. Nje no sugestivno moč je občutil vsakdo. V zahvalo je sledilo burno splanjdiranje. Pevski zbor je v odmorih zabaval prisotne s lepim petjem. Prehitro se je približal konec časovne periode — starega leta. Gosp. prof. Zgrabljivi je v zbranih besedah, zelo lepo — le malo predlogo — privedel navzoče v duhu na 12. uro, voščil srečno bodočnost — razgrnila se je zavesa in na odru se je prikazala krasna alegorija ujedinjenja. Pesem »Lepe naša domovina« je nato zavrila. Slo dila so voščila in veselo rajanje v rano jutro. Bil je res lep večer, poln skupnosti in demokratične zavednosti — simbol duhov, ki čutijo v sebi ljubezen do rodu in države.

— Vsa čast g. Joa. Ivandčiču in g. Princiču, ki sta stranzirala to prireditve in se žrtvovala za ta krasno uspehi večer.

— Železničarski shod. Udrženje jugoslov. nar. železničarjev sklicuje za jutri, nedeljo 4. januarja ob 10. dopoldne v Mestnem domu železničarski shod. Spored: Razlike na nove plače, aknitive voznih olajšav, nezadostni krediti za delavske mezde, delavski pravilnik, razlike na nove dijete, pavšale itd. Komur je kaj do tega, da naj nam vlada da vsaj to, kar nam po zakonih gre, naj se shoda udeleži. — Pokr. odbor UNZ.

— Dimnikarski red za mesto Ljubljana določa, da se morajo ozki, takozvani ruski dimniki, cevi peči in štedilniki snaziti najmanj po enkrat na mesec. Snaženje dimnikov, štedilnikov in drugih kurilnih naprav ne smeta biti gospodar ali stranka sama opravljati, ampak le v to upravičen dimnikar. Dimnikar je dolžan opravljati snaženje

nje v določenih rokih in naznanjati svoj prihod vsaj en dan poprej. Hišni gospodar ali stranka ne sme snaženja zabrajevati. Kršitelje teh določb bo zadela občutna kazen. — Mestni magistrat ljubljanski.

— Šentjakobska knjižnica v Ljubljani. Stari trg 11. Meseca decembra 1924 je izposodila 3049 stran 1343 knjig. Knjižnica posluje vsak delavnik od 4. do pol 8. zvečer, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 12. dopoldne. Izposojajo se knjige v 9 jezikih. Popolni tiskani imeniki. Vstop v knjižnico ima vsakdo, kdor se zadostno legitimira.

— Nove ulične in hišne tablice za Rožno dolino in Glince. Pišejo nam: Viško županstvo razglašja, da je nabavilo za prekrizne ceste in ulice, kakor tudi za hišne številke nove tablice, ki jih morajo hišni posestniki plačati po 26 Din. Ta novotarija se nam zdi preurajena. Vprašanje najbližje bodočnosti je, da se vsaj Rožna dolina priklopi k mestu. Ali bo potem ljubljanski magistrat pustil v veljavi sedanje ceste in ulice, ki so prikrojene po ameriškem sistemu, ali pa bodo morali hišni posestniki plačevati nove table?

— Filharmonična družba v Ljubljani. Vljudno prosi vse abonente lanskih abonma koncertov, da nemudoma pošljejo svoje prijave za abonma letošnjih petih koncertov, koji prvi se vrši v ponedeljek dne 12. t. m. In pri katerem nastopi odlična hrvatska operna in koncertna pevka gospa Maja Strozzi. Prijave na sedeže sprejema Matična knjižarna odnosno tudi pisarni Gl. Matice. Cena sedežev za vseh 5 abonma koncertov, ki se pa plačuje lahko tudi v treh obrokih, je 150, 120, 90, 75, 60, ali 50 dinarjev.

— Tiskarski škrt je včeraj zakrivil, da notica »Jubilej dela« na bila razumljiva. 40. letnico dela slavi danes stolarski pomočnik pri tvrdki Boucon, Mihael Cugeli.

— Odda se trafika na Resljevi c. št. 7 v Ljubljani. Vojni invalidi in vdove, ki bi reflektirali na isto, naj se nemudoma zglasijo pri »Udruženju vojnih invalidov, podružnica Ljubljana«. Reflektanti morajo razpolagati z lokalom in prim. kapitalom. 17/n

— Usmiljenim srcem! Mati štirih nepreskrbljenih otrok se obrača tem potom na premožnejše sloje s prošnjo, da bi ji pomagali preskrbeti decu vsaj z napolnjenim zimom. Darila je nasloviti na I. Prosnik, mesar, Udmat.

— Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane. Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane v času od 28. do 31. decembra beleži tole statistiko: Umrla je 5 oseb, 3 moški in 2 ženske (tudi 3). Smrtni vzroki: zastrupljene rane 2, drugi naravni smrti vzroki 3. Med tem časom so se rodili 3 dečki. Naznanjene nalezljive bolezni: davica 1, ošpice 9, dušljivi kašelj 1.

— Orjuna St. Jakoba Trnovo sporoča vsem nacionalistom, da ima svoj družabni večer v ponedeljek dne 5. t. m. ob 20. uri pri Kaučiču. Privoz 4. Članstvo in nam naklonjeno občinstvo prosimo za obilno udeležbo. — Odbor. 18/n

— Pozor gasilci! Po odloku finančnega ministrstva z dne 23. oktobra 1924. št. 53.270 je jugoslovanska gasilska zveza Ljubljana s svojimi organiziranimi društvii in župami oproščena plačevanje takse iz tar. post. 1. takse tarife za vse svoje vloge in prošnje, ki jih pošilja državnim oblastvom, razen v civilnih pravadah. 12/n

— 3. januarja 1925. ob 20. uri vsi na veselico SK. Svoboda, ki se vrši v salonu restavracije pri Levu, Gosposvetska cesta. Bogat srečolov itd. — Vstopnina 7 Din za osebo.

— Plesna vaja maturantov tehniške srednje šole se vrši v četrtke 8. t. m. Odbor. 21/n

— Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. V ponedeljek, dne 5. t. m. zvečer ob pol 8. razgovor in vaja mešanega zbora. 20/n

— Razpis nagrad. Opozorjamo na to: zadavni oglas tvrdke »Elra«, d. z. o. z. Vič. 19/n

— Požar, ki ni bil požar. Danes zjutraj okoli pol 7 je čuvaj na Gradu v dvema streloma naznanil, da gori. O požaru je bila obveščena tudi požarna bramba, ki je odšla v Strelško ulico v tovarno Drele, kjer je bil požar javljen. O ognju pa ni bilo ne duha ne sluha. Kasneje se je ugotovilo, da so v tovarni žgali opeko in je odsvit ognja udarjal v temo. To je opazil neki pasant, ki je opozoril gasilce, da gori.

— Pri bolečinah in pospenju žil za gotavlja prirodna grenčica »Franc Josef« lahko telesno ozdravljenje brez napora. 3623

— Izgublje se je srebrn uhan s dvema malima dijamantom. Pošten najditelj naj ga odda proti nagradi: Krakovski nasip 14. pritičje. 14/n

— Prihranite si denar! Vse zimsko oblačilno blago, posebno za suknje in plašče radi pozne sezone po ogromno znižanih cenah pri A. Potokar, Ljubljana, poleg trga pri Zmajskem mostu. Tudi vsa druga nenufaktura po priznani najnižjih cenah. 757/n

Iz Celja.

— Sprememba posesti. Hišo na Ljubljanski cesti, kjer je gostilna pri Istrijanu, je od dozdajnega lastnika g. Kavčiča kupil celjski odvetnik dr. Rakun. G. Kavčič se je izselil v Julijsko Krajino. — Tudi gostilna pri »Jelenu« na Kralja Petra cesti je prešla v druge roke. Dosedanji lastnik Wutt odide v Avstrijo. Novi lastnik se priseli iz Idrije.

— Tedenski izkaz o nalezljivih boleznih v mestu Celju od 19. do 27. decembra. Skratka: Od prejšnjega tedna ostalo 9, umrl 1, ostalo v nadaljni oskrbi 8. Legar: Od prejšnjega tedna ostala 2, ozdravljena 2.

— Redni mesečni živinski sejmi se bodo vršili v prihodnjem letu zopet na mestnem sejmišču in sicer vsak prvi ponedeljek v mesecu, če pa bi bil ta dan praznik, pa naslednji delavnik. Prvi mesečni živinski sejem bo v torek, dne 3. februarja.

— Nočno lekarniško službo opravlja ta teden lekarna »Pri Oriu« na Glavnem trgu.

— V prid dijaški kuhinji v Celju se bo tudi letos dne 17. januarja vršila domača zvečica z Narodnem domu.

Iz Maribora.

— Odlikovani gasilci v Slovenigradu. Nj. Vel. kralj Aleksander je odlikoval z zlato kolajno za 40 letno pridno in vstrajno delovanje pri gasilstvu ogniegasce kolarija Luko Pogorevčnika. Čevljarja Miroslava Pruša in čevljarja Miho Pruša iz Slovenigrada.

— Zlata poroka. Na Stefanovo sta proslavila zakonska Josip in Marija Majer iz St. Ilija zlato poroko. Oba zakonca sta še vedno čvrsta in zdrava, dasiravno šteje moč 82, žena pa 80 let.

— »Slovenski Gospodar« zaplenjen. Mariborska policija je v sporazumu z državnim pravdnikom zaplenila noveletno številko »Slovenskega Gospodarja«. Zaplenjenih je bilo 17.000 že natisanih izvodov.

Narodni blok.

— Dr. Ravniharjevo glasilo izide danes. Po nemarnem si hoče nadeti ime »Radikalni Glasnik«. Urejeval ga bo Saša Zeleznikar, ki je izstopil iz Samostojne kmetijske stranke. Organizacija narodno-radikalne stranke seveda s tem listom nima nobene zveze in poziva svoje somišljenike, naj lista ne podpisajo.

— Dr. Ravniharjeva skupina je imela sinoči sejo, ki se je je udeležilo samo par najozišjih somišljenikov dr. Ravniharja. Sklenili so, naj dr. Ravnihar vsekakor nastopi kot samostojen kandidat. V to svrho naj stopi v stike z narodnimi socialisti in klerikalci. — Danes bodo Ravniharjevi delegati imeli konferenco s klerikalci. Ravniharjevi zatrjujejo, da jim je klerikalna podpora zasigurana. Kdo bo na kandidatski listi dr. Ravniharjev namestnik — ali Juvan ali Terseglav, še ni gotovo. Klerikalci zahtevajo mesto namestnika zase, čemur se pa protivijo narodni socialisti. Skupen nastop ravniharjevcev, narodnih socialistov in klerikalcev se torej ni siguren. Ni izključeno, da ob koncu koncev ostanejo osamljeni narodni socialisti, ker je dr. Ravniharju mnogo več ležeče na številnejših klerikalnih glasovih, kakor na mali kopici narodnih socialistov.

— Mestni odbor narodno-radikalne stranke je imel sinoči »Pri Mraku« sejo, ki so se je polnoštevilno udeležili vsi odborniki in zastopniki podoborov. Predsednik M. Presl je otvoril sejo in poročal o pogajanjih s Samostojno demokratsko stranko glede ustanovitve bloka v Ljubljani in glede skupnega nastopa pri volitvah. Poročilo o doseženem sporazumu je bilo soglasno odobreno. Razpravljalo se je na seji tudi o puču, ki ga je izvršil dr. Ravnihar s svojimi ožimi somišljeniki. Ugotovilo se je, da je dr. Ravnihar prenehal biti član narodnoradikalne stranke in da nima pravice nastopati kot radikal, zlasti ker se veče s klerikalci. Ker so si ravniharjevci nasilno prilastili strankino pisarno, si narodno-radikalna stranka preskrbi nov lokal.

Načrt francoske srednješolske reforme.

G. Vial, inspektor francoskega ministrstva prosvete, je sprejel zastopnike društva profesorjev in profesorice in jim razložil vodilne misli reorganizacijskega načrta za moderni srednješolski pouk, ki ga bo predložil prihodnjemu zasedanju višjega prosvetnega sveta.

Iz njegovih izvajanj hočemo navesti glavno, kar bo tudi šolske in roditeljske kroge pri nas zanimalo.

Njegov namen je pred vsem, zagurati enotnost srednješolskega pouka na ta način, da bi se dal ves sistem primerjati z enim deblom, iz katerega izhajate dve večji: klasična veja in moderna veja. Da se upostavi ta enotnost ne bosta imela klasični in moderni pouk — izvzemši latinščino — istega programa, istih metod in istih profesorjev, temveč se bo pouk dajal skupno dijakom klasične in dijakom moderne sekcije.

Da se nadomesti latinščina v moderni sekciji, se bodo ure, ki postanejo vsled pomanjkanja latinščine proste, porazdelile deloma na realne predmete in se pred vsem uporabljale za praktične vaje, deloma pa za materinščino, »da se bo v gotovi meri izpolnila vrzel, ki bi jo moglo pomanjkanje starih jezikov ustvariti v omiki učencev moderne sekcije. Tako bodo programi vsebovali razlago grških in latinskih tekstov po dobrih prevodih.

Kar se tiče vzgojno-formalne vloge, ki jo igra latinščina, se nadomesti v modernem pouku z živimi jeziki. Gre mnogo manj za to, da so učenci v stanju izrabljati praktično svoje jezikovno znanje, kot da se posveča njih omika potom razširjenja slovstvenega obzora in primerjanja tujega slovstva in tuje misli z domačim slovstvom in domačo mislijo.

G. Vial pričakuje slednjih mnogo od ustvarjanja umetniškega okusa pri učencih. Ta pouk ne bo samo čisto zgodovinski, temveč se bo vršil po isti metodi kot slovenski pouk.

B.

Darujmo za sokolski Tabor!

Gospodarstvo.

Srbski rudniki.

Po študijah domačih in tujih geologov se lahko reče, da se more Srbija kosati z ozirom na ležišča rudnin z najbogatejšimi deželami Evrope. Tu se nahajajo v zemlji zlato, mangan, živo srebro, pirit, grafit, premog, boksit, granit, marmor, litografski kamen, škripljevec, mineralni kamen, razen tega tudi kaolin (porcelanska ilovica), magnezij in rudninske vode. Če bi pri tem bogastvu rudnin in drugih proizvodov, ki se rabijo v industriji, Srbija imela kapital in prometne zveze, in če bi njen politični položaj bil ustrezen, bi se že dolgo bila mogla razviti mogočna industrija. Že za časa rimske in saksonske okupacije in pa vladanja Nemaničev (12.—14. stoletja) so rudokopi procvitali.

V prejšnjem stoletju so se domačini in inozemci začeli zelo zanimati za raznovrstna bogata ležišča rud v Srbiji. Znani nemški geolog baron Herder je natančno raziskoval stare, opuščene rudnike. Za njim so srbski državniški povabili tudi druge kompetentne inozemske geologe v deželo, ki so začeli sodelovati pri popravilanju rudokopov leta 1847. Takrat je srbska država začela na veliko izkoriščati bogata ležišča bakra in siderita v rudokopih v Peku. Srbija je v ta važna dela investirala tako velike vsote, da so v času od 1850—1860 to deželo smatrali za najbolj organizirano v vzhodni Evropi kar se tiče izkoriščanja rude.

Leta 1852. je začela srbska država raziskovati in pozneje kopati premog pri vasi Senju, katerega so od 1854. naprej pošiljali v arsenal v Kragujevac. V Podrinju so pričeli z izkopavanjem svinca okoli leta 1860. In slednjič je bil 15. aprila 1866 razglašen prvi rudniški zakon, ki so ga potem večkrat spremenili in prilagodili novim potrebam (1877, 1896 in 1900).

Kako lepo je srbsko rudništvo napredovalo, nam kažejo sledeče številke, ki izražajo vrednost rudniške produkcije v dinarjih:

1899	1.718.268
1905	2.325.257
1907	7.356.075
1910	12.000.000

Leta 1901. je obstojalo 18 koncesij za kopanje in raziskovanje, leta 1910. — dvesto.

Tudi za časa balkanske vojne je produkcija rastla, kar je razvidno iz uradnih statistik.

Za časa svetovne vojne, ko je sovranski preplaval vsa Srbijo, so predvsem Nemci skušali na najbolj neracionalen način izveč iz rudokopov čim največ rude. Študiral so tudi nova rudniška ležišča in zgradili mnogo novih rovin. Ko so se pa morali umakniti iz Srbije, so vse rudnike tako sistematično uničili, da so srbski posestniki rudokopov, ko so se vrnili, našli same razvaline. Silno težko je bilo spet započeti delo, brez kapitala, brez zadostnih pripomočkov. Država sama ni mogla pomagati. Prvič ni imela sredstev na razpolago, drugič pa radi političnega položaja.

Srbski industrijci so bili torej prepuščeni sami sebi in so bili prisiljeni boriti se sami. Njih delo in energija sta pa kmalu rodila lepe sadove: v kratkem času če bilo 23 rudnikov popravljenih in 16 drugih tako daleč urejenih, da je dana možnost skorajšnjega izkoriščanja.

Razen starih se je našlo toliko novih rudninskih ležišč, da bo njih izkoriščanje popolnoma spremenilo gospodarsko lice dežele.

Valutni pregled.

Okrog božičnih praznikov in koncem leta kažejo evropske denarne borze normalno mirno tendenco v razpoloženju in operacijah. V kolikor so na velikih evropskih denarnih trgih na razpolago svobodni kapitali, se skušajo čim prej plasirati v kakršnokoli državno ali industrijsko vrednost. Na vse borze vpliva notranjopolitična kriza v Nemčiji, dogodki v Afriki, zlasti v španskem Maroku, razvoj angleške politike s kompliciranim sistemom zaščitne carine itd. Na Balkanu so nam prinesli božični prazniki dogodek, ki oznanja mir in bratstvo balkanskih narodov. To je poset bolgarskega ministrskega predsednika Cankova v Bukarešti in Beogradu.

Angleški funt je prejšnji teden nekoliko padel napram dolarju in holandskemu gldinarju. 24. dec. je notiral v Londonu 4.6962 ameriških in 4.705 kandskih dolarjev ali 11.635 holandskih gldinarjev, napram 4.7087 ameriških in 4.7275 kandskih dolarjev oz. 11.65 holandskih gldinarjev 19. decembra. Najvažnejši vzrok tega padca angleške valute je izplačilo angleškega dolga Ameriki. 15. decembra je odplačala Angleška od skupnega dolga v znesku 4.600.000.000 svoto 91.655.000 dolarjev. Izplačilo tega dolga se je pričelo začetkom l. 1923 in traja do 15. decembra 1924. Dosej je plačala Angleška Ameriki 273.807.000 dolarjev.

Francoski frank je nekoliko poskočil napram angleškemu funtu in padel napram dolarju. 26. dec. je notiral angleški funt v Parizu 87.299 francoskih frankov, dolar pa 18.535 napram 87.79 odnosno 18.50 franc. frankov 19. decembra. Francija je dobila v Ameriki 25 milijonov dolarjev posojila za javne in dobrodelne naprave v Parizu. Banque de France je slednjič zvišala ažijo od 6 na 7%, da pospeši dotok tujega kapitala in paralizira tendenco inflacije. Vodilni krog francoske emisijske banke izjavljajo, da je bilo mnogo naloženega kapitala placiranega v nakupu blaga, ker so finančniki računali s predstoječim zvišanjem cen.

Belgijski frank je padel napram francoskemu funtu in poskočil napram švicarskemu franku. 26. decembra je notiralo 100 belgijskih frankov v Parizu 91.25 francoskih, v Zenevi pa 25.75 švicarskih frankov, napram 92.90 francoskih in 25.545 švicarskih frankov 19. decembra.

Švicarski frank je nekoliko padel napram angleškemu funtu in dolarju. 26. decembra je notiralo 100 francoskih frankov v Zenevi 27.775 švicarskih frankov, napram 27.687 19. dec. Angleški funt je notiral 26. dec. v Zenevi 24.212 dolar pa 5.155 švic. frankov, napram 24.285 in 5.1625 švic. fr. 19. decembra. Nasprotno je pa švicarski frank na pariški borzi poskočil. 26. dec. je notiralo 100 švic. frankov v Parizu 361 fr. frankov, 19. dec. pa 369.90.

Italijanska lira je nekoliko poskočila napram francoskemu funtu in švicarskemu franku. 26. dec. je notiralo 100 lir v Parizu 79.45 franc. frankov, v Zenevi pa 20.037 švic. frankov, napram 78.80 franc. in 22.035 švic. frankov 19. dec.

Japonska jena notira nekaj časa v tečajnem bulletinu bolgarske Narodne banke in kaže stalni tečaj 5486—5554 levov za 100 jen. Po živahnem zanimanju japonskih trgovcev za petrolejske vrelce v Mali Aziji, Perziji, Romuniji in na Kavkazu so dosegli gospodarski interes Japonske tudi balkanski polotoki.

Nemška marka je v Pragi nekoliko padla. 23. dec. je notiralo 100 mark v Pragi 810.87 Kč, napram 811 — 19. dec. Koncentracija znatnega dela denarnih sredstev, s katerimi razpolaga nemška rentna banka, v svrhu kreditiranja poljedelstva je imela za posledico zvišanje obrestne mere na denarnem trgu do 13 odnosno 14%.

Avstrijska krona je nekoliko padla. 26. dec. je notiralo v Zenevi 1 milijon ak 72.60 švic. frankov, napram 72.95 švic. fr. 19. dec. Na Dumaju sta angleški funt in francoski

frank nekoliko padla, dolar je pa obdržal svoj stabilizirani tečaj.

Turška lira je padla napram večini valut. 24. dec. je notirala v Carigradu 0.53 dolara ali 2.74 švic. franka, napram 0.54125 dolara in 2.79 švic. franka 17. dec.

Češkoslovaška krona je obdržala stabilni tečaj v Parizu, dočim je v Zenevi nekoliko padla. 26. dec. je notiralo 100 Kč 36.30 franc. frankov, v Zenevi pa 15.60 švic. frankov, napram 36.30 franc. in 15.65 švic. frankov 19. decembra.

Romunski lej je nekoliko padel napram večini valut. 23. dec. je notiral dolar v Bukarešti 195.25, 100 švic. frankov pa 3800 lejev, napram 195 odnosno 3780 lejev 19. decembra.

Naš dinar je notiral prejšnji teden v Zenevi 7.70, v Pragi pa je poskočil od 50.75 na 51.125 Kč. Pred božičnimi prazniki in ob novem letu se je približal v Zenevi že razmerju 8 švic. frankov za 100 Din. Slednjič se je naša Narodna banka odločila regulirati obrestno mero na domačem denarnem trgu. Od kreditiranja hoče izključiti vse banke, ki sprejemajo vloge z nad 10% in dajejo posojila z nad 18% obrestmi.

Bolgarski lev se je zadnje dni v Zenevi precej utrdil. 20. dec. je notiralo 100 levov 3.8625 švic. frankov, napram 3.7375 — 13. decembra. V Pragi je za spoznanje padel. 23. dec. je notiralo 100 levov 24.83 Kč, 20. dec. pa 24.86.

— g Koliko se pridelava in porabi tobaka v Sloveniji. Po statističnih podatkih je bilo leta 1921 s tobakom nasejane površine 21 ha, leta 1922. je bilo nasejanih 32 ha, nadaljnje leto pa 62 ha. Pridelka se izkazuje 352 meterskih stotov v l. 1921., v nadaljnjem letu 347 in predlanskim 1115 meterskih stotov. — Prodalo se je tobaka v Sloveniji od 1922 do 1923—1924 v kg: rezanega tobaka 381.912 in 852.000; cigarete od 1922 do 1923—1924 leta. 148.460 in 300.000, cigar od 1922 do 1923—1924 leta. 25.632 in 60.000, tobaka za zvečenje 52.650 in 106.800, v l. 1923—1924 tobaka za nosenje 1200. Tako vidimo, da se v Sloveniji pridelava skoraj najmanj tobaka (zadnja v pridelku je Črna gora), prodaja pa se ga silno veliko. Posebno značilno je prodaja za zvečenje in nosenje, ker izkazi o tej vrsti tobaka navajajo prodajo samo v Srbiji in Črnogori, Dalmaciji in Sloveniji. Ali drugod ne zvečijo in ne nosijo tobaka? Tobaka se pridelava največ v Srbiji, Bosni in Hercegovini ter v Voljvodini. Leta 1923. je bilo pridelka vsega skupaj 173.415 meterskih stotov.

— g Iz našega izvoza. V mesecu novembru smo izvozili lesa: za gradbo: v Italijo za 75.4 mil. dinarjev, v Madžarsko za 7.1, v Anglijo za 5.5; drv za kurjavo: v Italijo za 8.3, v Madžarsko za 6.6. Žita smo izvozili, in sicer pšenice v Češkoslovaško za 23.3 mil. dinarjev, v Madžarsko za 22.8, v Romunijo za 18.7, ostala žita v Grčijo za 5.7, v Avstrijo za 5.5 in v Češkoslovaško za 2.5, pšenične moke v Avstrijo za 27.4, v Češkoslovaško za 20.8 in v Madžarsko za 7.8. Žive goveje živine: v Italijo za 20.9 mil. dinarjev, v Avstrijo za 19.2, v Grčijo za 8.3. Mesa s vežega v Avstrijo za 29.1 mil. dinarjev, v Italijo za 5.8, v Švico za 3.1, izdelanega mesa v Avstrijo za 2.2, v Italijo za 2.2. Živih svinj smo izvozili v Avstrijo za 12.1 mil. dinarjev, v Češkoslovaško za 9.5. Jajc smo izvozili v Švico za 17.9 mil. dinarjev, v Avstrijo za 7.1 in v Italijo za 4.7. Cementa smo izvozili 30.864 ton za 14.7 mil. dinarjev. Opija smo izvozili 235 kilogramov za vrednost 208.700 Din. Konj smo izvozili 3329 komadov za vrednost 10.966.490 Din.

— g Čevljariki prirojovalni tečaj v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti kraljevine Srvov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani pridedi z 12. januarjem t. l. čevljariki prirojovalni tečaj, ki ga bo vodil strokovni učitelj g. Ljubomir Štefanovič v prostorih državne dvorazredne trgovske šole v Ljubljani.

ljani, Kongresni trg št. 7. nltresenti naj takoj javijo svoj udeležbo pisмено ali ustmeno v pisarni urada za pospeševanje obrti, Ljubljana, Dunajska cesta št. 22.

— g Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: dne 15. januarja 1925 pri Intendanturi Vrbaske divizijske oblasti v Banjaluki glede dobave 80.800 kg koroze; dne 19. januarja 1925 pri ravateljstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave raznih drogov iz medl; pri ravateljstvu

državnih železnic v Zagrebu glede dobave jeklene pločevine. Dne 20. januarja 1925 pri ravateljstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave 600 ton premoga; pri ravateljstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave bakrene pločevine in glede dobave raznih žarnic. — Predmetni oglasi s natančnimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Sport.

Zanimiv sportni dogodek. Slavija (Praga) — M. T. K. (Budimpešta).

V nedeljo 4. tm. se vrši na štadionu v Elberfeldu tekma med prvakom Češke Slavije in prvakom Madžarske M. T. K. Je to zanimiv dogodek iz dveh ozirov: prvič, ker se vrši tekma na nevtralnem tleh, v Nemčiji in drugič, ker se s to tekmo zopet vzpostavijo prijateljski sportni odnosi med Češkoslovaško in Madžarsko, ki so bili dolga leta prekinjeni. V Nemčiji, kakor sploh v vsej Srednji Evropi vlada za ta match izredno zanimanje. Slavija je bila pred 25 leti prvi češki klub, ki je igrala z Madžari v Pragi in Budimpešti. Zanimivo so rezultati, ki jih je Slavija dosegla proti glasovitim madžarskim klubom.

Prvo srečanje je bilo 1. aprila 1900 v Pragi, kjer je Slavija porazila klub Muegyetemi iz Budimpešte z 10:0. Nato je igrala Slavija s klubi Magyar Uzo Egyesulet in B. F. C. Rezultati: 8:0 in 3:1. V jeseni 1900 je zmagala Slavija v Budimpešti nad M. F. C. s 6:0 in v Pragi nad B. F. C. s 3:0. — 1901: v Pragi nad M. U. E. s 4:2, v Budimpešti nad B. F. C. s 3:2, 6:0, v Budimpešti proti M. U. E. 5:1 in proti M. F. C. 4:1. končno v Pragi proti B. F. C. 4:1. — 1902: v Pragi nad M. U. E. 8:1, v Budimpešti je doživela prvi poraz od B. F. C. 2:4. Sledi cela vrsta rezultatov do leta 1908. Slavija je odigrala skupaj 45 tekem z raznimi budimpeštanskimi klubi, v katerih je dosegla zmagovit score 240:64!

Kasneje so bili prijateljski odnosi vsled izključitve Čehov iz F. I. P. A. ukinitveni in šele med vojno zopet vzpostavljeni. Zadnje srečanje Slavije z Madžari je bilo 23. novembra 1917 v Budimpešti. Slavija je zmagala nad P. T. C. s 5:2. Proti M. T. K. je Slavija igrala štirikrat in sicer v Pragi 6:1 in 4:4, v Budimpešti 2:3 in 0:1.

Skautizem.

Hitro se širi lepa ideja skautizma po širnem svetu. Število delavcev na skautskem polju se vedno množi, samo v letošnjem letu je vstopilo 380.000 novih borcev. Lepo število jih je že, a še ne dovolj, biti jih mora več milijonov.

Tudi v Jugoslaviji napreduje skautizem. Vsak mesec se organizira par novih stegov (steg je organizacija v enem mestu). Zlasti hitro se širi med Srbi in Hrvatji. V Sloveniji žal ne napreduje tako hitro, kot pri naših bratih. Od 90ih stegov jih odpade na Slovenijo le pet. In prav Sloveniji so skautske organizacije najbolj potrebne, ker je slovenski narod razpust po svetu, kot narod plijavec. To sramoto moramo izbrisati, drugače pogine narod v nji. Svet mora vedeti, da je Slovenec trezen in priden delavec.

Skautizem je svetovna mladinska organizacija, ki ima nalogo vzgajati mladino v smislu skautskih zakonov, ne s tem, da se

zastropjenja krvi, če ima slučajno odprto rano na roki, temveč poškoduje lahko s snegom tudi obleko mimoidočih, ki jih zadene ob slabo merjenju kepa.

»Pojdita torej ven v naravo«, je dejal, »tam se kepašita, če vaju veseli. Kajne, ljubčka moja, da se na ulici ne bosta več kepala? Saj me razumeta?«

In sta dečka prikimala z glavami. Ko pa se je gospod obrnil, da bi šel po svoj poti, sta zadeli dve dobro merjeni kepi njegov cylinder in je slišal zasmehljivo krohotanje bežečih malopridnikov.

In ni vzgajal samo ljudi svoje okoličnice, ne samo tistih, ki jih je srečal na ulici, vzgajal je tudi ljudi v gostilni, kavarni, gledališču. Poučeval je igralce, vzgajale dobre torkiste, kot »kibice« temeljito razlagajoč po vsaki igri storjene napake.

In ne samo ljudje, tudi živalstvo ni varno pred »vzgojo« močnega znanca. Pse je vzgajal za »koristne spremljevalce« človeka in jih učil vsemogočih umetnosti, in je viselo v njegovem stanovanju vedno šest do osem kletk, v katerih so se vzgajali kanarčki, škoric in papagaji. In je na primer vzgojil enega kanarčka, da mu je sedel vedno na rami in zobjal iz njegovih rok živeč. Pa je pustil nekoč okno odprto, kanarček pa je pozabil na vse svojo vzgojo in jo popeljal.

K. Makuszynski:

Vzgojevalno vplivajoči gospod.

Imel sem znanca, ki je imel blazno misel, vplivati vzgojevalno na ljudi. In ker ni imel drugega opravila — kajti je bil vpokojen uradnik — se je lahko ves ljubi božji dan posvečal tej svrhi.

In ni še dobro stopil iz svojega stanovanja, je imel že priliko in povod za vzgojevanje. Kajti je služkinja sosedne stranke čedila z jako ostraščinasto ščetko obleko svojega gospodarja.

In je vzgojevalno vplivajoči gospod stopil k nji, ji voščil jako prijazno dobro jutro in dejal nato: »Ljuba Kasja, s takimi ščetkami ne snažimo volnene obleke, kajti vsa volna se sčefedra in strga. In ne smete misliti samo na to, da boste s svojim delom kmalu gotovi, ampak morate imeti v mislih vedno le dobrobit svojih gospodarjev. Vidite, včasih je bilo to čisto drugače!«

In je potem najmanj pol ure pridigoval dekletu o tem, kakšne so bile nekoč pred desetletji služkinje pri družinah, kako so delile z njimi radost in trpljenje in so mislile vedno samo to, da bi pomagale povečati blagostanje svojega gospodarja, kar tudi ni imelo zanje same slabih posledic... in tako dalje.

In ni žel nobene zahvale za svoj pouk. Dekle ga je sicer pozorno in napeto

poslušalo, ampak je dejala Kasjina gospodinja vzgojevalno vplivajočemu gospodu o priliki prvega srečanja: »Lepo vas prosim, gospod, ne zadržajte naše Kasje pri snaženju obleke. Bunka je že itak dovolj počasna in ni treba, da bi jo še kdo hujskal, naj bo še bolj.«

Vzgojevalno vplivajoči gospod je odgovoril, da je hotel dekleta poučiti samo v snaženju obleke, kajti je smatral za svojo dolžnost, da vpliva vzgojevalno nanjo. In ni hotela gospa razumeti njegove dolžnosti in ga nahrulila v precej razdraženem tonu: »Oženili bi se bili, gospod, in bi potem lahko vzgajali ženo, otroke in svoje služkinje. Moja Kasja pa pustite pri miru, jo bom že sama vzgojila. Že verjamem, da vam diši klepetati z dekletom, saj je jako čedna!«

Ogorčen nad tako nevhvaležnostjo je stopal nizdol po stopnicah in razmišljal o ženitvi, ki mu jo je pravkar navetovala gospa. Saj bi se bil gotovo oženil, pa ni bil nikdar z nobenim dekletom dolgo zaročen. Vsaka ga je po kratkem znanju odslavila. »Zakaj,« pa ni mogel nikoli razrešiti.

In je bilo to uganjko prav lahko razrešiti. Kajti ni hotel »vzgajati« samo neveste, ampak se je lotil tudi njenih staršev, znancev in sorodnikov s svojimi »vzgojanjem«. Tega pa človek ne prenaša trajno. In bi vprašal samo to, kje na tem božjem svetu je taka tačča

»in spe«, ki bi se dala poučevati in vzgajati od svojega bodočega zeta?

In je med tem premišljevanjem prišel k hišnim vratom. In je običajla njegova pozornost na listku, ki je visel na vratih. Prečital je:

»Tukaj v tej hiši se oddaja lepo opremljeno Sobo na zello tudi Krana II Nadstropje soba 13.«

»Grozno!« je zamrmral in se napotil spet nazaj po stopnicah v drugo nadstropje, pozvonil na vratih št. 13 in ko so mu jih odprli, je začel praviti gospod, da je ta njen stanovanjski razglas spodaj na hišnih vratih pravo skrupulo in velik škandal. Nikjer nobene pike nad i ali j zati strešico na ž. Soba, hrana in nadstropje se pišejo sredi stavka z malo. In jo je tako jako poučno poučeval in menil, da bi pravilno napisan listek napravil vse ugodnejši vtis in bi tudi ne stal nič vinarja več.

Zena ga je nekaj časa poslušala, ko pa je začel razlagati izvor poljskega jezika, mu je pred nosom zaloputnila vrata. In jo je slišal, ko je v stanovanju dejala nekomo: »Ta gospenica plesnjava, kaj pa misli. Sedaj mu še stanovanjski listek ni prav! Jaz ne razumem, da ne kateri ljudje vtikajo svoj gobec in nos v vsako stvar, ki jih ne briga!«

»Uboga ženska!« je zamrmral in se prestopal nizdol po stopnicah. »Kdo pravi, da me nič ne briga, kako piše? Slog, to je človek! Če boš imela boljši

slog in boljši pravopis, boš tudi boljša ženska. Ali ni dolžnost vsakega človeka, ljudi poboljševati in poplemeniti? O, ti zaslepljeni narod!«

In komaj je prispel na cesto, je opazil dva delavca, ki sta pometala in snažila cesto. Nesnago sta zmetala v male kupčke, toda je sapa, ki je piskala po ulkah, razkopala te kupčke, in raznesla s težavo pometeno spet po cesti.

Pa je pristopil vzgojno vplivajoči gospod k njima in jima začel pripovedovati o Sifisu, ki vali skalo na vrh gore, in ko jo privlači že blizu vrha, mu zdrkne spet nizdol po hribu. Tako delo opravljata sedaj tudi ona. Če ne bosta kupčkov takoj odstranila, bosta lahko vse svoje življenje prebila samo v tej ulici.

In je bilo kazno, da ga delavca nista prav nič prijazno sprejela, kajti kmalu potem so videli ljudje vzgojno vplivajočega gospoda v divjih skokih divjati po ulici. In je pri tem mrmral nekaj o pritožbi na oblast, na mestno načelstvo in mestni zdravstveni urad.

Starejši ljudje se dajo težje vzgajati, to je uvidel, zato je poizkusil svojo srečo pri mladini. Dva dečka sta se kepala na ulici. In je stopil k njima in ju poučil, da ima sneg v mestih v sebi vse mogoče škodljive kemične tvarine, ki jih pošiljajo v ozračje tovarne in dimniki, in ne dobi človek pri kopanju samo

To in ono.

Svetovni položaj epidemičnih bolezni.

V novembarski številki epidemiološkega bulletina, ki ga izdaja Zveza narodov v Ženevi, so navedeni vsi podatki o stanju epidemičnih bolezni po vsem svetu. Stanje kuge je približno sledeče: V Afriki in Aziji ni sicer na kontinentu, kakor tudi na otokih, torej v pokrajinah, kjer je kuga takorekoč domača epidemična bolezen, je ostala ta epidemija večinoma v mejah, ki so za te kraje običajne. Naše zdravstvene organe bi ugnelo zanimati, da so se pojavili v Evropi poedinčni (sporadični) slučajji kuge na Grškem, zlasti v Pireju, Solunu in na otokih Chios in Lasbos, kamor so zanesle to strašno epidemijo ladje. Nekaj slučajev je bilo tudi v Turčiji. V Ameriki se je pojavila kuga poleg poedinčnih slučajev v republiki Ecuador in na Havajskih otokih tudi v Severni Ameriki, in sicer epidemija pljučne kuge v mestu Los Angeles v Kaliforniji. Od 30 slučajev je bilo 25 smrtnih.

Kolera zadnje čase pojema. Kar se tiče te epidemije, je treba ugotoviti, da je povsod pojema, dasi je razglašala v starem letu bolj, nego l. 1920., 1922 in 1923. Vendar pa se njene strašne posledice zadnja leta ne dajo primerjati z onimi l. 1918., 1919 in 1921. Kolera je sedaj povsod na svetu redka bolezen, izjemni Indijo, ki je njena domovina in od koder se širi po vseh državah. Starje pegastege tifusa se v Vzhodni Evropi v glavnem ni izpremenilo. Novi slučajji so se pojavili samo v Južni Afriki in Severni Ameriki (Texas). Koze so zadnja leta v Evropi skoraj popolnoma izginile. Poedinčni slučajji so bili samo v Švici. Več žrtvev je pa zahtevala ta epidemija na Angliškem in v Walesu. Črevesni katar, ki razširja zlasti med deč, se je začel širiti zadnje čase na Švedskem, Finskem, Poljskem in v Nemčiji. Poročila iz poedinčnih držav pričajo, da je bil običajni jesenski val te epidemije lani močnejši na Češkoslovaškem, Madžarskem in v Bolgariji. Nasprotno pa je bilo v Italiji manj slučajev, nego zadnji dve leti.

Dysenterya, ki se pojavlja vsako leto v številnih slučajih v Srednji in Vzhodni Evropi je zelo redka na zapadu in severu. Na Poljskem so se slučajji te epidemije pomnožili. Stanje se je zboljšalo v Italiji, Nemčiji in na Češkoslovaškem. Skratina zopet zelo naglo napreduje, dasi doslej še ni od nikoder poročil o posebno veliki epidemiji. V primeri s prejšnjimi leti se je poslabšalo stanje škratitine na Angliškem, Holandskem, Poljskem, v Italiji in Nemčiji. Nasprotno pa je v Bolgariji ta epidemija zelo ponehala. Tudi v Severni Ameriki zadnje čase zelo napreduje. Difterterija se je razpasla v Angliji, Poljski in Nemčiji. Sicer se povoljno stanje te epidemije v Evropi ni izpremenilo. Naglo pojema difterterija v Severni Ameriki. Znano je namreč, da se bori ameriška vlada proti tej bolezni med šolsko mladino, učiteljem in vojaštvom s pomočjo takozvane Schickove reakcije. Malaria se širi v Rusiji iz pokrajin ob Volgi proti Donu in Dnjepru, kjer se zadnje čase zelo množi. Sovjetska vlada pošilja zdravstvenemu oddelku Zveze narodov točne informacije o stanju epidemičnih bolezni v Rusiji in prilaga tem poročilom tudi statistične tabele. Epidemija trachome se je pojavila v 13 državah, med katerimi izkazuje Češkoslovaška nad 2000 slučajev.

Neho v januarju.

Novo leto ne bo posebno bogato na dogodkih v svetovju. Imeli bomo dva solniša na mrka, in sicer v januarju popolni, v juliju pa delni. Prvi mrk bo viden v naših krajih samo v začetku, drugega pa sploh ne bomo videli. Od obeh delnih luninih mrkov bo viden prvi nasamo prvi v februarju. Astronomi se bodo zanimali v novem letu zlasti za periodične komete, ki se jih približa našemu solnčnemu sistemu letos sedem. Med njimi tri pri zadnjem povratku iz svetovja sploh niso opazili, kar še bolj vpliva na radovednost astronomov. Ostali štirje se pojavijo sigurno. Tem se pridružijo še nekateri periodični kometi, tako da bo novo leto v tem oziru bolj zanimivo, nego staro, v katerem smo videli samo tri komete.

Solnce je bilo 22. decembra 1924 na najjužnejši točki svoje letne poti in se začne v januarju zopet bližati ekvatorju. Njegova deklinacija je znašala 1. januarja opoldne — 23° 2' 1. februarja bo pa samo še 17° 10'. Solnce se torej premakne v januarju za 5° 52'. Dan bo stalno naraščal. Na novega leta dan je bil dolg 8 ur 16 minut, 1. februarja pa 9 ur 23 minut. Od tega po daljšanja za 1 uro 7 min. odpade na dopolne samo 23 minut, na popoldne pa 44 minut, tako da bo v februarju jutraj še vedno temno, zato se pa pozna porast dneva zvečer. V soboto 24. januarja bo popolni solnični mrk. Mrk se začne ob 16.10, ko bo pokrivala lunina senca samo 0.15 solnčnega premera. Mrk bo viden pri nas deloma. Središče mrka bo namreč ob 17.8, ko je solnce že davno pod obzorjem. Mrk bo viden deloma v severnem delu Atlantskega oceana in v prilagajočih krajih Amerike, Evrope in Afrike. Popolni mrk bo viden ob severnoameriških jezerih, v New Yorku in na Angliškem. Najdaljša doba popolnega mrka bo znašala za te kraje 2 minuti 32 sekund.

Luna. Lunine faze bodo: prvi krajec je bil 2. januarja ob 0.26, polna luna 10. januarja ob 3.47, zadnji krajec 18. januarja ob 0.33, čip 24. januarja ob 15.45 in prvi krajec 31. januarja ob 17.43. Luna je prekorila ekvator 1. januarja ob 22 v smeri proti severu in doseže najvišjo točko nad ekvatorjem 9. januarja ob 10., ko bo znašala njena deklinacija + 20° 10'. Nato se začne zopet vračati, prekorila ekvator 16. januarja ob 18. in doseže največjo južno deklinacijo — 20° 8' dne 23. januarja ob 7. Od zemlje bo najbolj oddaljena 8. januarja ob 9.20, ko bomo videli njen premer pod očesnim kotom 29' 24". Najbolj se približa zemlji 23. januarja ob 14., ko bo imela dozdnevni premer 33' 13". Dne 6. januarja med 16. in 17. uro zakrije luna Aldcharano. Zvezda izgine za temnim krajcem lune že podnevi in šele ponoči se zopet pokaže izza lune na njeni svetli strani.

Planeti. Merkur bo 17. januarja ob 23. na največji razdalji od solca (za 24° 4' proti zapadu) in bo ob tem času jutranjica. Za opazovanje ta čas ni primeren, ker ima Merkur znatno južno deklinacijo.

Venera bo tudi v januarja intranitna. Vzhaja na malo pred solncem in ima znatno (južno) deklinacijo, kar izključuje uspešno opazovanje.

Mars gre skozi sozvezdje Ribe in njegova severna deklinacija se naglo veča, tako da ga lahko dobro vidimo takoj po solnčnem zahodu. Mars zahaia pred polnočjo. Zjaj je že precej oddaljen od zemlje in zato ima neznamenit dozdnevni premer (7.4 sredi januarja). Z manjšim astonomičnim daljnogledom sploh ni mogoče opazovati podrobnosti njegove površine.

Jupiter, ki je bil 23. decembra v konjunkciji s solncem, ostane vsled neznatne oddaljenosti od solca stalno neviden. Šele koncem januarja se pokaže na obzorju jutranj pred solnčnim vzhodom.

Saturn je v sozvezdju Tehtnice na severni strani in je viden jutraj predno se zljani. Sredi januarja vzhaja ob 2. ponoči. Uran je v sozvezdju Vodnarja in se vidi samo zvečer. Zahaia že po 21. zvečer. Neptun, ki je v sozvezdju Leva, bo 10. januarja v opoziciji s solncem in zato v zelo neugodnem položaju za opazovanje. Vzhaja takoj zvečer in ostane nad obzorjem vso noč.

109 umobolnih na ulici.

Pred sodiščem v Salisbury se je imel pred kratkim zagovarjati Sir Cecil Chubb, ravnatelj tamošnjega sanatorija, obtožen nenavadnega zločina. Stoindevet pacientov njegovega zavoda — sami živčno bolni ljudje in norci, ki so bili že po več let internirani — je na dosedaj nepojasnjen način pobegnili iz umobolnice, ne da bi pazniki opazili njih beg. Norci so odšli v mesto, povsod uganjajoč njihovu razumu primerno budalost.

Privatni sanatorij Old Manor v Salisbury spada med največje in najstarejše v Angliji. Večina bolnikov pripada bogatim aristokratskim obiteljim. V sanatoriju se nahaja danes okoli 400 nesrečnežev, del katerih je lažje bolnih, toda tudi nevarni norci so med njimi.

In sedaj se je dogodilo, da je vsled nepazljivosti vratarja 109 pacientov pobegnilo iz sanatorija v mesto.

Bilo je okoli 21., ko so že deloma redki pasantje opazili na ulici neobičajno povorko ljudi, ki so bili oblečeni na zelo čuden, naravnost smešen način ter so veselo prepevali. Obenem je udarjal grozki smeh na ušesa pasantov. Ker so bili norci v ostalem mirni, so pasantje menili, da je to družba brezposelne gospode, ki se vrača s kake maskerade. Zato ni nihče opozoril policijo na čudno povorko.

Norci so se ustavili pred neko gostilno nekaj časa so »parlamentirali« med seboj, končno pa so se zedinili in krenili v lokal. Gostje so kar ostrmeli, ko so videli pasantno družbo, ki je prihajala v gostilno. Lastniku

»O, ta neumni svet!« je dejal in si popravljal obleko, »hotel sem tem l'udem dopovedati, da se je z obema rokama.«

»Pustite to!« sem rekel. »Prvič že dolgo ne jem z levico in drugič, pustite že enkrat to svoje vzgajanje.«

»Storil bom tako, kot pravite!« je vzklilnil. »Ljudje niso vredni, da bi se človek ukvarjal z njimi.«

In je šel par korakov mirno z menoj, nato pa se je obrnil in dejal: »Moram še enkrat tja. Pokazati jim moram, kako se zakadi človeka skozi vrata. Niti tega ne znojo.«

In je šel resnično nazaj v krčmo. Čez nekaj časa pa je spet priletel kakor je dolg in širok skozi vrata. »Tako je pravi!« je zavpil. »Tako je dobro! Vidite, in se je obrnil k meni, »ljudje se že tudi nečesa nauče, samo če hočejo. Vse kaže, da ne smem nehati z vzgajanjem.«

In je šel resnično nazaj v krčmo. Čez nekaj časa pa je spet priletel kakor je dolg in širok skozi vrata. »Tako je pravi!« je zavpil. »Tako je dobro! Vidite, in se je obrnil k meni, »ljudje se že tudi nečesa nauče, samo če hočejo. Vse kaže, da ne smem nehati z vzgajanjem.«

In je šel resnično nazaj v krčmo. Čez nekaj časa pa je spet priletel kakor je dolg in širok skozi vrata. »Tako je pravi!« je zavpil. »Tako je dobro! Vidite, in se je obrnil k meni, »ljudje se že tudi nečesa nauče, samo če hočejo. Vse kaže, da ne smem nehati z vzgajanjem.«

In je šel resnično nazaj v krčmo. Čez nekaj časa pa je spet priletel kakor je dolg in širok skozi vrata. »Tako je pravi!« je zavpil. »Tako je dobro! Vidite, in se je obrnil k meni, »ljudje se že tudi nečesa nauče, samo če hočejo. Vse kaže, da ne smem nehati z vzgajanjem.«

restavracije pa čudni gostje niso prišli in prosil jih je, da posejijo drug lokal. Soglasno so se pričeli »norci« protestirati, zatem pa so odšli, glasno zabavljajoč in preklinjajoč. Spotoma so restavraciji razbili tudi par šip.

Nato je cela povorka krenila dalje in se ustavila v neki priprosti kavarni. Četrta ure je vladalo med norci prav nebeško razpoloženje. Eni so pili, drugi skakali in tretji so se krohotali, da je bilo veselo. Vsakdo je smatral družbo za veselo krokarje. Slučaj pa je morce razkrinkal. Eden izmed njih je prosil natakarja: »Prosim vas prinesite nam jutri v naše stanovanje tri steklenice šampanjca. Mi stanujemo v Old Manor in če nam ne verjamete, vam razbijemo bučico!«

Vsi norci so enoglasno izbruhnili v krik: »Butico vam razbijemo, vam in gospodarju!« Nato je nastal med norci pretep. Prčali so stoli, kozarci so kar žvižgali in mize so se zgugale. Lastnik kavarne je telefonično pozval policijo na pomoč, ki je še pravčasno prihitela na bojišče ter preprečila večjo nesrečo.

Pri razpravi je ravnatelj sanatorija izjavil, da je bilo 105 nesrečnežev živčno lažje bolnih, pet pa je bilo nevarnih norcev. Bil je oproščen.

O. S. Marden.

Stremljenje je dar božji.

Prevedel dr. F. S.

Po čemer hrepeniš v svoji notranjosti, nikakor ni to, za kar prosiš z besedami, je tvoja resnična vera.

Kar srce hrepenije pričakuje, to si zgradi. Hrepenije, ki nas navdaja, želja, ki naplazuje našo dušo, so več kakor zračni gradovi naše domišljije, več kakor sanje. So prorokovanja, prednaznanila, propovedi, predhodniki tega, kar se lahko nekoč uresniči. Kažejo našim možnostim smer. So merilo, ki označuje višino naših prizadevanj in obseg naše delavnosti.

Po čemer hrepenimo z vso resnostjo in za čimer iskreno stremimo, je napol že uresničeno. Naši ideali so že dozdnevni obrisi resničnosti, ki se »krivajo« za njimi, so resnična snov stvari, v katero upamo.

Kipar ve za gotovo, da njegov ideal ni prazna igrača domišljije, marveč da je naznanilo in pričakovanje tega, kar nastane iz tega njegovega mramorja.

V trenutku, ko začnemo hrepeneti po kaki stvari iz vsega srca, začnemo že navedovati z njo stike in ti stiki so tem trdnjši in globlji, čim je naše stremljenje silnejše in čim bolj smo si v zavesti svoje gorečnosti.

Napaka, ki jo po navadi delamo, je le ta, da živimo vse preveč v gnetnem svetu in le zelo malo v idealnem. Morali bi se naučiti živeti s svojim duhom v idealu, ki ga hočemo uresničiti. Ako hočemo na primer ostati mladi, se moramo s svojim duhom živeti v sliko mladosti. Ako hočemo ostati krasni, moramo neprestano imeti v mislih krasoto.

Prednost takega sožitja z idealom je, da vržemo od sebe zaporedoma vse nepopolnosti, tako telesne kakor duševne in npravne.

Ni mogoče, da bi si predstavljali, da smo stari, zakaj starost je krhka in slabotna, te lastnosti pa si ne moremo predstavljati v idealu.

V svetu idealov je vse mladostno in krasno. V njem ni staranja, hiranja. Navada živeti v svetu idealov nam namreč nudi neprestano predstavo popolnosti, ki jo hočemo doseči. Potrjuje naš up in našo vero, da bo vendar mogoče doseči končni cilj popolnosti in božanstva, zjaj v svojih predstavah že gledamo obrise resničnosti, ki je nekoč dosežemo.

Ako se navadiš misliti in si predstavljati stvari tako, kakor jih hočeš imeti in kakor naj bodo in ako želiš istotako odločno, da bi tudi ti sam bil nekaj drugega in popolnega — zakaj ako si zavzel za samo dobro, ti ne more nihče manjkati — imaš predstavo tega, kar uresniči življenje. Nežni neprestano svoje misli ideal moža ali žene, kakoršen ali kakoršna misli postati izogiba se vsake misli o slabosti ali manjvrednosti. Ne ostajaj s svojo mislijo nikoli pri slabostih ali pri napakah. Drži se trdno svojega ideala in bi se zani z vso silo, le tako ga moreš uresničiti.

Neodoljiva moč je v tej navadi pričakovanja, v trdni veri, da dosežemo svoj cilj, da se izpolni naše sanje. Nič nas ne vzdiguje tako visoko nad vse, kakor taka radostna nada, ki se osredotočuje v pripravi, da se vse, da si izvoljujemo uspeh in da se ne more skaltiti naša sreča, pa naj se zgodi, karkoli hoče.

Mora ga je tlačila.

Babjeverstvo v 20. stoletju:

Nenavaden slučaj je imelo te dni razpravljalo se je odigral v kraju Bekesaba. Slučaj, ki prikazuje babjeverstvo današnjege sveta. Dogodek, o katerem se je razpravljalo, se je odigral v kraju Bekesaba. Tu je v začetku leta 1924 posestnik Vincenc Tokar, ki je v ostalem umobolen, odkril, da mu nagajajo tri duhovi, ali kakor pravimo mi, da ga moa tlačijo. Svoji okolici je razložil, da ga sil duh pretepa, da je zato izgubil dar svojega govora, da ne sme jesti in mora samo lajati in rezgetati. Bolnikova rednina je z grozo gledala početi nesrečneža in slepo verovala njegovi trditvi, kajti kadar je bolnik tožil, da so ga napadli tri duhovi, takrat so se mu pokazali na roki krvavi ugrizi in na vratu znaki davljenja.

Tokar je zatrdel, da prihaja sil duh v osebi stare ženice. Vest o tem se je nagloma širila dalje, zaznali so o tem Tokarjevi prijatelji in znanci.

Nekega dne so obiskali Tokarja štirje znanci, ki so izjavili, da bodo moro pregnali

iz hiše. In res! Vsi štirje so sedli k bolni-kovci posteli in čakali na duha. Polagoma se je zvečerilo. Ura je bila baš deset, ko so začuli na oknu in na vratih trikratno trkanje. Vrata so se odprla in vstopila je postarna ženica, oprta na palico in odšla v smeri proti bolniku. Vsi štirje junaki so prestrašeni obstali, eden, ki pa je bil bolj korajžen, je starko poklical. Odgovorila ni dobil. Molk ženice je potrdil domnevo četvorice, da imajo opraviti z duhom. Ker pa so bili trdno namenjeni strašilu napraviti konec, so pograbili za sekire in udrihali po starki, do-ker se ni mrtva zgrudila na tla. Truplo so izvlekli iz hiše in jo vrgli preko sosedovega plotu. Naslednji dan so na tem mestu našli sosedje starko. Bila je vsa razmesarjena, a spoznali so v njej beračico Sofio Fabljan.

Pri razpravi so se obtoženci zagovarjali s tem, da so dejanje izvršili pod vplivom trditve bolnika in da so bili prepričani, da bodo na ta način trpečega tovariša rešili pred zlim duhom. Sodišče je ugotovilo, da je bila starka gluha in zato ni na stavljeno vprašanje odgovorila. Sodišče je vse štiri »junake« obsodilo in sicer vsakega na poldrugo leto ječe.

PAJKI KOT TOVARNIŠKI DELAVCI.

To absurdnost je treba razumeti v dobesednem pomenu. V nekem industrijskem kraju blizu New Yorka je zaposlenih zadnje čase 200 pravih pajkov. Ti pajki opravljajo vse funkcije tovarniških delavcev. Podjetje potrebuje za nekatere instrumente čim tanjši nit. Dostoj je vporabljal človeške lase ali zelo tanko platinsvo žico, pozneje so pa ugotovili, da je za te instrumente še najboljše pajčevina. In iznadljivi Amerikanci so prišli na originalno misel. Delavka v tovarni položaj pajka na dlan, ki jo nalahko potreplja ter pripravi na ta način pajka, da se spusti na zemljo. Kakor znano, prede pri tem pajk svojo pajčevino. Delavka navila počasi to nit na posebno vreteno, s katerim ravna tako, da se pajk ne more spu-stiti do tal, temveč mora neprestano prestiti svojo nit. Kakor poročajo ameriški listi, napreduje pajk na ta način več sto metrov dolgo pajčevino. Ko je opravil svoje delo, ga zapro v kletko in nakrmijo v zalivalo z muhami.

FOTOGRAFIRANA MUZIKA.

Kakor poroča »Daily News«, je izumil prof. Fournier d'Albe, znani izumitelj optofona, aparat, ki avtomatično beleži v neke vrste notah muzikalne zvoke. Aparat obstoji iz mnogih rezonatorjev, priklonjenih na opedeljene tone. Vsak rezonator ima na svojem svobodno vibrirajočem koncu majhno zrcalce. To zrcalce meče med vibriranjem svetlobo električne svetilke na foto-grafični film; film je navit na celineer, ki se neprestano vrti. Kadar igrajo ali pojejo določeni ton, vibrira samo dotični rezonator, ki je prirejen za ta ton. Zrcalce pošilja tedaj svetlobo v obliki kroga, čigar premer znaša približno 5 mm. To je nota. Njena dolžina odgovarja trajanju tona. Število not je pri tem aparatu neprimerno večje kot navadno, ker tu seveda ni not med vrsticami. »Daily News« navaja primer tega novega pisalnega stroja za note. Stroj avtomatično beleži kompozicijo. Fournier d'Albe smatra, da pomeni njegov izum obenem tudi izpopolnitev znanega aparata za prenašanje slik na večje razdalje.

PPEVPAT V KABELNI TEHNIKI.

Doslej je znašalo maksimalno število črk, ki jih je bilo mogoče pošiljati po kabelu, 200. Nedavno je odkril nemški profesor Wagner nov način, po katerem je mogoče brzojaviti do 1050 črk. Western Electric Company pa lahko pošilja celo 1500 črk na minuto, torej škrat več kot doslej. Vzrok, da so mogli pošiljati doslej po kabelu samo 200 črk, tiči v inerciji kablne mase. Novi kabel, ki ga grade med Ameriko, Španjo in Italijo, se bori s to inercijo na ta način, da ga pokrijejo z novo magnetno mezo (zmes iz 80% nikla in 20% železa), čije magnetna sila je najmanj tridesetkrat večja nego pri železu. Elektromagnetna indukcija tega plašča deluje proti inerciji kabla. Prichodno so napravili uspešne poskuse na kablju, ki veže Ameriko z Bermudskimi otoki in znaša 120 angleških milj. Plašč je omejene zmesi niklja in železa dolga 10 tisoč milj in debel 0.5 mm.

Slaba preizkušnja.

Nemški pesnik Lessing (bil je slovan-skega pokolenja, ker prvotno njegovo ime je bilo Lesnik) je imel svojega služabnika na sumu, da ni pošten. Nekoč je Lessing prepevaval prijatelju: »Danes se bom preproval, ali je moj sluga nepošten. Na prvi sem nalašč pustil kup denarja.« Prijatelj: »Ali pa si denar tudi preštel?« — Lessing: »Ne, na to pa sem čisto pozabil!«

Prijetna tolažba.

Za časa velike vojne napestosti med Anglijo in Francozi je pisal angleški poslanik iz Pariza svoji kraljici Elizabeti, da je njegovo življenje ogroženo. Kraljica mu je odgovorila, naj bo miren in brez skrbi, ker bo padlo sto francoskih glav za njegovo usmrtnico. Poslanik se je zahvalil za tolažbo in pristavil: Toda od vseh sto francoskih glav bi se niti ena ne pri-legla za moje prazne rame.

Zadnja želja na smrt obsojenega.

Nekega brivca so obsodili na smrt. Dan pred usmrtnitvijo ga je vprašal predsednik sodišča, ali ima kakšno posebno željo, da se mu ugodi. Obsojeni: »Gospoda državne-ga pravdnika bi rad obrič!«

Odvetnik in menih.

Živel je odvetnik, ki je slovel daleč na-okoli, ker je le redko kedaj izgubil pravdo, zato se je vse pullo za njegovo zastopstvo. Na stare dni pa je šel odvetnik iz dušne potrebe v samostan za »kozla«. Ako je imel samostan kakke opravke s sodnijo, je opat redno poslal tega meniha tja, toda redno je pravdo izgubil. Vsled tega mu je opat očil:

tal: »Čudim se, da ste kot posvetnjak redko katero pravdo izgubili sedaj pa le redko katero dobite.« — Bivši odvetnik: »Temu se ne smete čuditi, saj ravno zato sem šel v samostan, ker ne maram več izgubiti!«

Orobiz.

* Na stara leta so jo začel ženiti Ital-janski profesor Motte. Do svojega 60. leta je živel le znanosti in knjigam, potem pa se je začel z vsem ognjem starega človeka brizgati za ženske. Dobil je mlado ženo in srečno je živel nekaj časa z njo. Bival je v Turinu. Kmalu pa mu je začela ugajati neka druga ženska izven Turina. Profesor Motte se je z njo poročil. Preselil se je v Padova. Pa tudi tam ni miroval, marveč se je pri-kupil neki tretji ženski, katero je tudi poročil. Slednjič je prišel trigimisti Motte pred sodnijo, ki je starega don Juana, kateri šteje danes 70 let, obsodila na 6 mesecev zapora. Izgubil je v tem tudi svojo profesor-sko pokojnino.

* A. P. Cehov o ribah. (Posneto iz knji-gice: Izza mladih let.) 1. Ribe love v Oceanu, morjih, rekah, jezerih, ribnikih, a pod Mo-skvo tudi v lužah in kanalih. Pripomba. Naj-večje ribe se love v ribjih trgovinah. 2. Love se bolj in manj daleč od bivališč, si-cer vjameš lahko za nogo i stanovalko po-letenske vile ali pa čuješ besede: »Kdo vam je dal pravico tukaj ribe loviti? Ali hočete par zausnic?« 3. Preden vržeš mrežo, je tre-ba natakati na trnek vabo; kakoršnokoli, kakoršne so že ribe. Lahko loviš tudi brez trnka, ker je to pač vse eno, saj tako nič ne vloviš. Pripomba: Lepe stanovke poletenskih vil, katere sedevajo na bregu s trnikom samo za to, da bi nase obrnile po-zornost ženinov, morejo loviti i brez vabe. Nелеpe stanovke pa morajo rabiti vabo: sto, dvesto tisoč ali kaj takega... 4. Ko ta-ko sedi s trnikom, ne mlačaj z rokami, ne brcaj z nogami, pa ne kriči, ker ribe se marajo krika. Lov s trnikom ni nobena umetnost: ako se vrvice ne trese, pomeni, da riba še ni prišla; ko se pa stresla, tedaj pa se veseli: lotevajo se tvoje vabe. Kedar se pa potopi na dnu, tedaj se ne trudi pre-več, ker ne boš tako ničesar vjel. Toie pri-pombo našega trahata smo izčrpano podali (na dnu ni nič ostalo). Prihodišči si natan-čno poslušamo živo vprašanje, kakšne ribe je mogoče vloviti iz kalne moskovske vode.

* Stanovniška beda na Danskem. Vladoi organ »Social Demokrat« poroča, da je znašalo o božičnem času število onih, ki so brez strehe v Velikem Kopengahnu 11.350. Ako se prištejejo oni iz provincijal-nih mest, je brez strehe prebivalstva 22.387. Kopengahen šteje 5000 stanovani, v katerih prebiva več nego ena družina. Slnološo se sodi, da manjka v glavnem mestu okoli 13 tisoč stanovani. Mestna oblast se je že pre-cej trudila odpomoci stanovniških bedi, pa kakor se vidi, je dlo dosti le še malo uspeo. Tako se čujejo prilozbe glede po-manjkanja stanovani iz vseh krajev Ev-rope. Na Danskem je zakon v varstvo na-jemnikov v veljavi od leta 1916. dalje. — Krkor vidimo, je morske druge dni glede stanovanjske bede še mnogo huje nego v Ljubljani, dasi je tudi pri nas res hud.

* Božič v Mehli. Ameriški listi poro-čajo, da obhajajo Božič v Mehiki od 10. do 24. decembra s sprevidi, plesi in raznimi drugimi svečanostmi. Na trgu stoji »phna-ta«, to je ogromna pupa iz bambusa in lu-kurjozno oblečena. Na njej visi vsa noho »pupa« in te kupuje občinstvo za Božič: vsaka »pupa« je polna raznih daril. Na sveti večer udari najmanjši otrok puno po tre-buhu in iz njega se vsujejo darila.

* Švedski venec za Matteottijev grob. Povodom zborovanja Društva narodov v Rimu sta hoteli švicarski ministrski pred-sednik Branting in zunanjni minister Unden položiti venec na Matteottijev grob. Trak v švedskih barvah na venecu je imel napis: G. Matteotti je umrl za svobodo svoje do-movine. Ko je Mussolini izvedel, kaj Šveda nameravata, je bil ves iz sebe in je sloves-no protestiral pri švedskem poslaniku v Ri-mu. Dosegel je, da švedski venec ni bil po-ložen na Matteottijev grob.

* Na milih avtomobilist na svetu je najbrže osemeletni Robert Derancourt, kate-rega oče je mehanik v Vedrineu. Na progi v Montlhery je dosegel rekord hitrosti 100 kilometrov na uro.

* Moderni dvoboji. Med krepitanom Le-larosa in predsodnikom boksaškega kuba Podesta v Rimu je nastal prepir, iz katere-ga se je razvil dvoboj. Niso pa nastopile pistole in sablje, ampak moža sta se zbok-sala. Pri tem napadu je podlegel Le-larosa. Formalnosti so bile enake kakor pri dru-gih dvobojih.

Glavni urednik:

RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:

VLADIMIR KAPUS

Kanibal Denke.

»Lokalanzeiger« javlja iz Münsterberga, da so pri preiskavi stanovanja morilca Denke našli v slamnati listine sedmih oseb. Zločin Denke segajo že v leto 1913. Nazaj v bližnjem gozdu so našli v nekem grmovju veliko število človeških kosti. Verjetno je, da izvirajo iz Denkovih žrtev.

Preiskava v aferi münsterberškega morilca gre zelo počasi. Na podlagi odkritih in najdenih predmetov je ugotovljena dosedaj popolnoma točna identiteta petih oseb, ki so postale žrtve tega kanibala. Kot prva se je javila oblastim sestra obrtnika Seidla, ki pripoveduje, da je njen brat pred leti odpotoval kot obrtniški pomočnik, a se je nazadnje javil pred tremi leti. Ugotovljeno je popolnoma točno, da je Denke prodajal človeško meso za gozje. Po mnenju policije je cvetle, ki je gozja na svojem vrtu, zalival s krvjo svojih žrtev. Neko leto, ki se je igralo v nasadih njegovih znamenitih in znanih »rubarbar« cvetlic, je našlo tam palec človeške roke. Policiji sta prijavila dva obrtnika, da jima je Denke ponujal klobase,

ki pa so strahovito smrdele. Nekateri listi zatrjujejo, da znaša število Denkovih žrtev nad 100.

Izpred sodišča.

— Razne sodbe. Jazbečevino so si privoščili Josip Puš in pa Vinko in Franca Pucihar tam od Šmarja pri Škofelji. Niso pa hodili ti ljudje na lov, ker se jim je zdel ta šport dovoljen predrag, nedovoljen pa prenevarjen, marveč so uporabili starejši način ugonabljanja divjadi — namreč nastavljanje zanj. — Če so imeli uspeh pri tem lovu, ni ugotovljeno, res je le, da so našli razni lovci v tem lovišču vse polno zanj, seveda praznih. Polne so brkotine že izpraznili in odstranili nastavljalci. Končno pa so le zalotili izkoriševalce zanj in pa konsumente jazbečevine mesa, katerega običajno ne uživajo pravi lovci. Ta večerja pa je bila za nje precej draga, ali vtevilki kosila in večerje, o katerih ovadba ne ve, morda po ceni ali celo zastoni — stala jih je namreč: Josipa Puša 14 dni, kuharico

Frančiško Puciharjevo 1 teden in gosta pri pojedini Vinka Puciharja 3 dni zapora. Vsi treje pa morajo povrniti najemniku lova 200 dinarjev za jazbeca in plačati vse stroške. — Lovro Lavrič, 32letni delavec v Štepanji vasi, je bil obtožen, da je udri 25. novembra v stanovanje Franceta in Frančiške Tomičeve. Žugal jima je z umorom in poškodbo in jih je tako preplašil, da sta pobegnili oba na pol oblečena skozi okno in sicer on k orožnikom, ona pa k sosedu. Razgrajal je nato razbita vrata in udri v stanovanje. Ker ni našel svojih žrtev, je razbil omaro z razno posodo in več druge opreme. Napravil je znatno škodo. To je napravil na večer, ko je prišel iz štirimesečne ječe zaradi raznih nasilstev, stislih da so mu pripomogli k tej obsodbi tudi njegovi sorodniki. Obtoženec je dejanje priznal, trdil pa je, da je izvršil vse, kar se mu očita, v popolni pijanosti. Ker pa tega ni mogel dokazati in ker je znan v okolici kot pretepač, ki je bil že sedemkrat kaznovan radi raznih nasilstev, ga je obsodil senat na eno leto težke ječe in bo moral povrniti vso škodo, ki jo je napravil.

Iz zveze kulturnih društev.

Danes v nedeljo 4. januarja se vrše sledeča predavanja ZKD po deželi:

Novomesto. Predava ob 15. pop. g. prof. Josip Ieras o temi: »Slike iz nacionalne zgodovine in svet. vojne«.

Aržbe-Kolovrat. Predava g. prof. Stanko Sila v gostilni g. Bregarja ob 15. pop. o svetovnem nazoru in verstvi.

Sodražica. Predava g. Blagajne o radiotelefoniji.

Dražgoše. Predava g. Stojan Baič o socialnem gibanju.

Unec. Milan Cimerman o davkih in tak-sah pop. ob 16.

Drenov gršč. Predava g. Zmuc o davkih in tak-sah ob 15. pop.

Podlipa. Isto predavanje ob 11. uri dop.

Na Bledu odpade predavanje g. Verbiča, ker je zadržan. Na predavanja opozarjamo zainteresirane vabimo, da se jih v častnem številu udeležijo. Poleg teh predavanj se vrši še predavanje gospoda prof. Dolžana na Vrhniki ob 15. pop. v sokolski dvorani. Tema je razvidna na plakatih.

V Preserju predava v gostilni g. Petelina št. 50. g. Likozar Anton o gospodarskih vprašanjih ob 7. zjutraj.

• Depopulacija na Francoskem. V bojišnem času so bile objavljene v francoskem tisku številke, ki kažejo znova depopulacijo v državi. Preko njih je šlo bojišne razpoloženje tako, da nastopne grozne številke niso prišle v živahen pretres, kakor bi se bilo sicer to gotovo zgodilo. Število poro-rov, katerih je bilo lani od januarja do septembra 5.445, je padlo letos v tej dobi na 573.435, dočim je število smrtnih slučajev od 506.007 naraslo na 521.297. Narastek prebivalstva je padel od 78.451 na 52.138. Vse odredbe, storjene doslej proti depopulaciji, niso dale zaželenega rezultata. Pred kratkim je vlada odredila tudi več letnih doklade za uradniške družine, katere imajo več nego dva otroka.

• Pri 45 letih trinajstkrat ločena. Gospa La Forges v St. Louisu v Ameriki se je te dni zopet ločila in sicer trinajstič. Poročila se je prvič s svojim 14. letom, sedaj je stara 45 let. Trikrat se je poročila in ločila z enim in istim možem. Rekord.

Ed. Rice Burroughs:

„Tarzanov sin“

Malbihn je sovražno pogledal Jenssena, skomignil z rameni in odšel iz sobe. Jenssen se je obrnil k Meriem.

»Ako Te bo ponovno nadlegoval, pokliči mene,« ji je rekel, »jaz bom vedno v bližini.«

Dekle ni razumelo razgovora obeh njenih sedanjih gospodarjev, ker sta govorila švedsko. To pa, kar je sedaj rekel Jenssen, ker je bilo arabsko, je razumela in tudi takoj razumela, kaj se je med njima odigralo. Izraz na njih obrazih, njih gestikuliranje in Jenssenov jezni prijem za samokres, vse to je pričalo o resnosti njihovega spora. Dekle je gledalo sedaj na Jenssena, kakor na svojega varuha, in ga z nedolžnostjo njene mlade duše prosila, da ji da svobodo in ji tako omogoči, da se vrne k svojemu Koraku in v življenje v pragozdovih. Toda bila je v svoji zaupljivosti razočarana, kajti mož se je samo grobo nasmejal in je rekel, da bo v slučaju poskusa strogo kaznovana, in sicer s tem, česar jo je ravnokar obvaroval.

Meriem vso noč ni zatisnila očesa in čakala na Korakovo znamenje. Okoli nje v džungli je šumelo veselo življenje. Njen bistri sluh je ujel zvoke, katerih bi nihče v celem taborišču ne mogel ujeti, zvoke, od katerih pa nihče ni pričal o prisotnosti Korakovi. Vendar pa je bila kljub temu prepričana,

da, da pride. Samo njegova smrt bi mogla to preprečiti. Zakaj ga ni, kaj ga zadržuje?

Ko je prišlo jutro in Koraka ni bilo, sicer vera in vdanost nista ugasnili, v duši pa so se ji ponavljali dvomi, ako se je rešil iz nevarnosti. — Zdelo se ji je sicer nemogoče, da bi se temu čudovitemu Koraku mogla pripetiti kakšna resnejša nezgoda, saj se je dnevno ubranil stotim nevarnostim. Toda jutro je prišlo. Šveda sta se pripravljala na odhod.

Ves dan so hodili vedno naprej in naprej, toda Koraka ni bilo, da bi rešil to uboro sužnjico.

Malbihn je ostal mračen in razdražljiv. Na prijateljska Jenssenova vprašanja je odgovarjal s kratkimi besedami. Z Meriem sploh ni govoril, toda nekočkrat je ušla njegove divje poglede v katerih se je zrcalilo nečisto strastno poželjenje. Tega pogleda se je ustrašila. Obžalovala je, da nima več onega noža, katerega so ji vzeli črnici, ko so jo pripeljali v naselbino Kovndve.

Četrti dan je pričela izgubljati upanje. Koraku se je moralo nekaj pripetiti, o tem sedaj ni več dvomila. Nikdar več ne pride k njej, nemogoče je; da bi dohitel to družbo, ki jo pelje daleč proč od nje, tudi ni izključeno, da jo na konec vseh koncev celo umorijo in nikdar več ne bo videla svojega dragega ljubega Koraka.

Šveda sta na ta dan odredila splošni počitek, ker njihovi nosači so bili od dolge hoje utrujeni. — Malbihn in Jenssen sta odšla iz taborišča na lov, vsak na svojo stran, ker je napeto razmerje med

njima vladalo še naprej. Pretekla je ena ura, ko se je naenkrat v šotoru, v katerem je bila Meriem, odgnil zastor.

V šotor je vstopil Malbihn. Njegov obraz je imel zverinski izraz.

POGLAVJE XIV. Veliki Bwana.

S široko odprtimi očmi je mlado žensko bitje gledalo na vstopivšega možkega, vse prestrašeno, kakor je prestrašena v past ujeta žival, kateri se bliža ogromna kača. Roke je imela proste. Šveda sta jo namreč zvezala na poseben način k železnemu kolčku, ki je bil zasajen v zemljo. Meriem se je korak za korakom odmikala k nasprotni steni, v kolikor je pač vrv dopuščala. Malbihn je hitel za njo. Njegove roke so krilile naprej in prsti so mu bili skrivljeni, kakor krempelj divje roparske živali, njegova usta so bila odprta, težko in hitro je sodel.

Meriem se je spomnila na nasvet Jenssena, naj ga pokliče, kadar bi jo hotel Malbihn nadlegovati. Toda Jenssen je odšel na lov, Malbihn si je pač zbral ugodno priliko. Kljub temu pa je enkrat, dvakrat in trikrat klicala na pomoč, predno se je Malbihn posrečilo skočiti k nji in s svojimi grobnimi prsti zadušiti njen obupni krik. Stisnil jo je za zrlo. Toda tudi sedaj se je branila in borila, kakor se bori vsaka gozdna zver in se brani z nohti in zobmi. Ona ni bila žrtev, ki bi se moškemu tako lahko vdala. V tem nežnem prozornem in gibčnem mlademu telesu je bila skrita velika sila in pod

njeno mehko kožo je dremalo mišičevje levine. — Tudi Malbihn ni bil slabši. Njegov značaj in ves njegov pojav je bil surov in taka je bila tudi njegova moč. Bil je ogromne telesne postave. Zagrabil je deklo s svojimi mišičastimi rokami in jo vrzel na tla ter jo s svojo težko ogromno pestjo tolkel po obrazu. Dekle ga je grizlo z zobmi in praskalo z nohti. Trgala ga je za brado in brke, toda njen odpor je slabel, zlasti ko jo je surovi Šved močno stisnil za grlo in jo pričel dušiti.

Jenssen se je hitro vrnil z lova in prinesel dva srnjaka, katere je po srečnem naključju ustrelil v malem gozdiču, ne daleč od taborišča. Ni se zadrževal dolgo in tudi ni imel tega namena, zakaj slutiti je, da Malbihn namerava nekaj slabega. Ze deinstvo, da ni hotel iti z njim na lov v isto smer marveč se je napolnil v ravno nasprotno stran, se mu je zdelo sumljivo in varljivo. Brez dvoma je, da Malbihn ni imel dobrih namenov. Jenssen je Malbihna dobro poznal, zato je hitel z lova in se vračal v taborišče. Svoje ljudi je itak preskrbel z mesom.

Od taborišča je na sredi pota zaslišal slabotno in pojemajoče vpitje. Jenssen je obstal in poslušal. Vpitje se je ponovilo le še dvakrat, potem pa je utihnilo. Jenssen je polglasno zaklel, potem pa se spustil v tek. Morda pride že prepozno. Kaj je vendar tega prokletega Malbihna zagrabilo, da hoče na tako neumen način uničiti njegove upe na premoženje, ki se mu je obetalo v obliki odškodnine, ki je bila razpisana za Meriem.

Za ogovore uprave naj se priloži 1 dinar. Plačuje se vnaprej.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par Za »Dopisovanje« in »Ženitve« vsaka beseda 1 Din.

Pouk

Klavir.

V zasebni pouk se sprejme še 1-2 učenca. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae.« 13

Nemščino in francoščino poučuje privatna učiteljica. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae.« 12

Stanovanja

Lepo opremljeno stanovanje z eno ali dvema sobama, porabo kuhinje, event. vrt v zakup — se odda v lepo ležeči vili, tri pos-taje iz Ljubljane ob Južni železnici. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae.« 15

Službe

Zanesljive potnike, le s prvostopsnimi referencami, ki bi želeli vzeti s seboj tudi zelo idoečo plačo, išče Pletarna, Ptuj, poštini predal št. 5. 7954

Strašen zločin

je izvršil nekdo, kjer je umoril na stotine živih bitij. Zasledovalo se ga je dolgo časa. Sedaj se je pa posrečilo ga najti in sicer na Poljanski cesti 12 v Ljubljani pod naslovom »KEMIČNI ZAVOD ZA UNICEVANJE ŠČU-KOV PODGAN IN MISI.« 155T

Hišnika,

oženjenega, zanesljivega in poštenega, po možnosti soferja, samo s prvostopsnimi referencami, ki bo obenem uradni sluga, sprejme veliko podjetje za svojo novo palačo. — Oženjeni brez otrok imajo prednost. — Ponudbe je poslati na upravo »Slov. Narodae.« pod »Hišnik, sofer/8a.

Tražite li namještenje?

Naručite iz Osijeka organ za natjecanje i posredovanje namještenja »FORTUNA«. — Svaki broj donosi iz svijtu krajeva zemlje oko 300 oglasa odnosećih se na prazna mjesta za muškarce i ženske na srpsko-hrvatskom, njemačkom i madžarskom jeziku. Ogledni besplatni primjerak kao i narudžbe se pouzecem ne šalje se. Cijena pojednog broja 10 dinara. — Na jedan mjesec 35 dinara, na četvrt godine 100 dinara. 7312

Čevljarški vajenec

so sprejme. — Franc Starič, Ulica na Grad 7. 11

Išče se šteparica, boljše moč, za čevljarstvo obrt. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae.« 23

Službo v pisarni išče narednik, ki želi izstopiti iz vojaške službe. Star 25 let, ima pet razredov gimnazije in je vajen vseh pisarniških del. Naslov pove uprava »Slov. Narodae.« 2

Razno

PREMOG

trboveljski, libovski, črnomaljski, inozemski boks, ogulje, slovenski boks, dobavlja ILIRIJA Ljubljana, Kralja Petra trg 8 Tel. 220. — Plačilo tudi na obroke. 163T

Perje,

kokoške, račje in gosje, puh, oddaja vsako množino po zmerni ceni — trdka E. Vajda, Cakovce 52/T

Zdravniški zavod

Vila dr. Pečnik, penzija z zdravniškim. Sečevje, pošta Rogaska Slatina. Prijetno bivanje po zimi. V gorah Zagorja. Za lahke bolezni, posebno pljučne. 3/T

Pohištvo I

Kdor si želi nabaviti krasno in trpežno pohištvo po zelo ugodnih cenah — prodaja isto Matija Andlovic, Vidovdanska cesta št. 6 (nasproti hiralnici) 93/T

Dvokolesa

se popolnoma prenovirajo emajlirajo z ognjem, poniklajo in shranijo preko zime v oskrbo. — Tribuna F. B. Ljubljana, tovarna dvokolesa in otroških vozičkov, Karlovska cesta št. 4. 162/T

»Gon«

nov preizkušen in edino siguren lek proti kapavici (triper) ter zastarelemu (kroničnemu) triperju ter vnetju mehurja. Za popolno ozdravljenje treba šest lončkov. Vsak lonček z navodilom stane 45 Din. — Proizvajalca in po pošti razpošilja tudi na zdravniški predpis lekarna Penić, Završki, Hrvatska. 99/T

J. Stjepušin = Sisak =

preporuča najbolje tambur, žice, partituro i ostale potrebštine za sva glazbala. 105 T

Prodaj

Album za znamke so ceno proda. — Naslov pove uprava »Slovenskega Narodae.« 17

Insertati v »Malih oglaših«

imajo neoporečno velik uspeh v »Slov. Narodae.«

FR. P. ZAJEC Izpravlja optiko Ljubljana Start trg št. 9.

Najstarejša slovenska plesarska in ličarska delavnica Ivan Gricec, Dunajska c. 19, se priporoča. Izvršitev točna cene zmerne. 1798

Bukova drva

Zaglini odpadki, rezan mehek les v velikih količinah. Plačilo akreditiv. Podrobne ponudbe franco. Postojna na: Bruno Ramella, Trieste Via Piccolomini 6

Edino prave »Golsen« čevlje in louske čevlje dobite le v novo urejeni trgovini in delavnici

J. Brajer

Liubljana 3396 Turjaški trg (Breg) 1.

Istotam se izdelujejo vseh vrst čevljev po meri in vse vrste tržnih čevljev. — Trgovci popusti! Cene solidne! Postrežba točna!

ČAJNA ROČKA „popolna“ ZATO V VPORABI NAJCENEJŠI IN OBENEM NAJFINEJŠI

Tužnim srcem javljamo pretresujočo vest, da je naša nad vse ljubljena hčerka, sestra, svakinja, teta, gospodična

Mary Germ

31. decembra 1924 ob 8. uri zvečer nenadoma preminula. Pogreb bo v soboto, 3. t. m. ob 2. uri popoldne iz gradu Bajnof na mestno pokopališče v Novo mesto. Priporočamo jo v blag spomin.

Bajnof, dne 1. januarja 1925.

Santa Germ roj. pl. Flohtenau, mati.

Robert Germ, Walter Germ, brata

Santa Barbot, Adela Škerlj, Greta Košir, sestre

Roza Germ, svakinja

Dr. Ivan Barbot, prof. Ivo Škerlj, dr. Viko Košir, vsaki

Pisemski Čreva

papir

priporoča

Narodna knjigarna. 25. leto obstoja trdke!!

Najboljši šivalni stroji so edino le Josip PETELINCA znamke Gritzner in Adler za rodbinsko in obrtno rabo Ljubljana 2715 blizu Prešernovega spomenika Večletna garancija - Pouk v voženja brezplačen

Jos. Podkrajšek

Ljubljana, Jurčičev trg priporoča svojo bogato zalogo vseh vrst platnen, modnega blaga, perila, potrebščin za življenje, vse po znižanih cenah. Pisemna naročila točno z obratno pošto. 137/T

Specijalno emajliranje

151 T

dvokoles v ognju

kakor tudi razne kovinaste predmete, napisne table, postelje, mize, stole itd. Izvršujem vsa plesarska, ličarska, sobo- in črkoslikarska dela po zelo ugodnih cenah.

Franz Bekal, Celovška cesta 65 Zg. Slika (poleg mislice)

ANTON HAFNER

FANČI HAFNER roj. Keršmanc poročena

Škofja Loka, kolodvor Ljubljana VII, 4. jan. 1925

14

Sprejmejo se

14 novi naročniki za pristno gorenjsko mleko liter po 3 Din. Dvakrat na dan sveži kruh iz prve pame pekarne Schrey naslednik Kavčič. Večjim odjemalcem mleka in kruha dostavi se na dom ter se pri kruhu da popust.

Mlekarnica in mlekarna Poljanska cesta 18

Les Sucr. d'Albert Godde Beding Co.

PARIS — LYON — TARARE — MULHOUSE

časte se saopćiti cijenjenim mušterijama, da se skladišta i uredi podružnice u Kralj. S H S. nalaze od danas

ZAGREB JELAČIĆEV TRG 20^{III} ZAGREB

prodaja samo na veliko

TRAŽITE UVIJEK SAMO

„TISSUS A. G. B.“

L. Mikuš
Ljubljana, Mestni trg 15
priporeča svojo zalogo
deležev in solinč-
kov ter srebro, alu-
minij
palk.
P pravila se izvršujejo točno in solidno.

Volnene jopice 149 T
jumperje, modne telovnike, otro-
ške svrtilke, čenice in šale po
zelo nizkih cenah, ima v veliki
izbiri trvdka
F. I. Goričar, „Pri Ivanki“
Ljubljana, Sv. Petra c. ta 29

Zdravnica Dr. med. Eleanora Jazko-Grojerjeva
zopet redno ordinira od 7. januarja 1925
od 8. zjutraj do 1. popoldne
Miklošičeva cesta 6, II. nadst.

Teod. Korn, Ljubljana
Poljska cesta št. 3.
kovec, stavbar, galanterijski in okrasni
klesar instalacije večerovodov.
Izprava strokovodov kopalnice in klesanje naprav
izdelovanje posod iz pločevine za
tinež, barvo, lak in med vsake
velikosti kakor tudi posod (škafle,
3245 za konzerve

Inserirajte v „Slovenskem Narodu“!

6692 Med dobrimi najboljše so:
„PFAFF“ šivalni stroji
za rodbino, obrt in industrijo.
Solidne cene in ugodni plačilni pogoji.
Več etno jamstvo! — Poni v voženju brezplačno!
IGN. VOK, Ljubljana
NO OJESTO, Sodna ulica 7. CELJE
Glavni trg. Kralja Petra c. 33.

Sanatorium Dr. R. Szegő
za odrasle i djecu. — Abbazia (Italija).
Dietno liječenje za debljanje i krepčenje. Prvorazredn zavod
za bolesne na srcu, na ovapnenju žila. — Promene (Soff-
wechsel) za ženske i živčane bolesti. Djeca od 7 godina
primaju se i bez pratnje. 69 T

15 letno jamstvo
najpopolniji S OEWER šiv-
alni stroji s pogreznim
transporterjem (vrtelci)
z enostavnim premikom je
pripravljen za šivanje, ve-
zenje ali živane
LUD. BARAGA
LJUBLJANA
Seleburgova ulica 6/1. 116 T

Najnoviji sat. izum. Izvratna novost.
B. O. B. tvornica betra. blagajni
— d. d. Vukovar —
Brzokotni Bob, Vukovar — Tel int 56
Proizvodnja in odprava vsakovrstnih
blagajni iz lesa, metala
cena za dokumente
trošarinih vrat itd. itd.
v najkrajši in najsolidniji izdelavi.
Glavno zastopstvo in samoprodaja za
celo Jugoslavijo **Prima Srdetelji**,
agentura in komisionalna trgovina Vu-
kovar
Zastopstvo in depot: **Matador**, Zagreb
Ilica št. 5. 29 T
Brezpogovorna sigurnost proti ognju. Najveća sigurnost proti vlamu.

Reklamni razpis nagrad. 24
Da seznanimo čim širši krog občinstva z »Reichle« esen-
cami, ki omogočajo, da si lahko vsak sam z malimi stroški
in brez težke izgotovitve najfiniši liker, žganje itd., razpisu-
jemo v zmlu spodaj navedenih pogojev nagrade za pravilno
rešitev sledeče uganke:
AJANUOKEEGSLDRIAJVALS
Črke je razporediti tako, da dajo ime znane kraljevine
in njenega kralja.

POGOJI:
1. Razpis traja do 15. februarja 1925.
2. Z vsake rešitve je poslati znesek po Din 25.— in je
navesti, katero izmed naslednjih esenc želi rešitelj prejeti:
a) za izgotovitev ruma (Jamaica);
b) » » » » tropinova;
c) » » » » likerja Chartreuse;
d) » » » » damskega likerja;
e) » » » » Cherry Brandy;
f) » » » » malinova.
3. Rešitve uganke, prispelo po 15. februarju 1925 se pri
razdelitvi nagrad ne bodo vpoštevale. Istotako se ne bodo
vpoštevale rešitve brez pošiljave zneska po 25 Din.
4. Vse rešitve in naznake je nasloviti na: »ELRA«, družba
z o. z. (Reklamni oddelek). Vič pri Ljubljani.
5. Imena in naslovi nagrađenih rešiteljev se objavijo na
tem mestu v nedeljo dne 8. marca 1925.
6. Vsaka v smislu teh pogojev napravljena pravilna reši-
tev dobi tekočo številko, in sicer po vrsti dospelosti. Na
podlagi te numeracije se bodo priznale in izplačale sledeče
nagrade:
Prvi in nadalje vsaki 50. rešitelj nagrada po 100 Din
Vsakemu 10. nagrađenemu rešitelju se posebej 500 »
» 25. » » » » » » » » 1000 »
» 51. » » » » » » » » 2000 »
» 100. » » » » » » » » 5000 »
7. Pravilna rešitev uganke se nahaja v zapечатeni kuverti
pri g. notarju Hafnerju v Ljubljani, v čigar navzočnosti se
bodo dne 21. februarja t. l. ob 16. uri tudi nagrade priznale
in porazdelile.
Opomba: Na dopise itd., ki bi bili v zvezi s tem raz-
pisom, se ne bo odgovarjalo.
»ELRA«, trgovina kozmetičnih, toaletnih in ke-
mičnih predmetov, d. z o. z., Vič pri Ljubljani.

Alfonz Breznik
bivši učitelj Glasb. Matice in sodni izvedenec.
Najstarejša in na splošno znana trdka Jugoslavije.
Ljubljana, Mestni trg 3 v lastni hiši od-
leg magistrata.

Zaloga in izposojilnica na boljših klavirih, sta-
novih harmonijah Steinway, Bösendorfer, Förster,
»Gizl. Hofman Original Stein, Czapska etc. — Pro-
da tudi na obroke — Poravn in uruševanje
najceneje. — Najboljše višine, godala vse
vrste in najboljše stroje razpis detali. 142

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico
v Ljubljani, Mestni trg št. 6
ker ima že nad

10.000.000 Din izmetvane glavnice.
Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje
najugodnejše.

Stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru.
Sprejema v inkaso fakture in celice teritejev. Posojila daje
le proti polni varnosti na vknjižbo in proti poroštvu.
Telefon št. 9. 152 T Telefon št. 9.

la KNOCH jermenje za pogon

Rezano je samo iz naj-
boljih volovskih kru-
ponov garantirana te-
žina 0-98 - 1, živano
jepljeno in pretegnjeno,
v vseh dimenzijah na
skladšču. Tel. 247

A. LAMPRET, LJUBLJANA, Krokov trg 10
Tvrniško skladišče: ZAGREB, Ilica 44
dvoriste (Hotel Royal) 108-T Telefon 20-54

Stare časopise in knjige

ekonomske in pravne vsebine v vseh jezikih kupujem za dober honorar.
Časopisi morajo biti kompletni letniki. Ponudbe s točnim popisom knjig in
novin je poslati na naslov **J. J. Božić, Zagreb, Pošta 6, protinac 8.**

Živo perutnino

kupuje stalno v vsaki množini in sicer: pohance,
kure za peči, kure in purane ter plača po naj-
boljših dnevnih cenah

E. VAJDA, ČAKOVEC, MEDJIMURJE, telef. 59, 3, 4.

Moč in mladost!

hitro pripravi mnogo preizkušen-
JE DEKRATON! Z na boš šim
uspehom ga porabiš o pri malo-
kivnosti, bledčnosti, onemni u
živcev, malod snosti, nemoči im-
polucijam, razdraženosti, tesno-
bi v sr u, seksualni nevzdržnosti,
onemil, impotenci, upadanju teles-
nih moči ter pri odprnosti, ne-
pravilnosti ter ne učnosti pri
čenskih. Zavoj stane Din 60 —
Protivpo latvi denarja napr j (s
ismom) ter za vpo latnje stroše
15 Din razpošilja Gesellschaft für
chemische und metallurgische
Industrien m. b. H. Wien XIII 2,
Wissgrillgasse 5. 157 T

Bačić d. d.
za centralno grijanje i zdrav-
stveno uređenje
Zagreb
Telefon 25-66. — Palmotićeva 64a.

Centralne kurilave vseh
sestavov.
Naprave za pripremo tople
vode.

Moderna kopalšča in
koceli.

Sušilnice za vse
materijale.

Parne kuhinje.

Parne pralnice.

Naprave za čiščenje in
omehčanje vode.

Mladilnice preskušenege
sestave.

Sprave za razkuževanje.

Čistilala vsake vrste.

Naprave za ponovno ohla-
jevanje vode.

Pozornost! da se vsak dan
od 12 do pol 2
Ing. RUDOLF TREO,
LJUBLJANA, Gosposvetska c. 12.
7022

SALAMA
prva vrsti nova roba posve zrela
dobiva se svuda
Prva hrvatska tvornica sa-
lama, sušena mesa i masti
M. Gavrilovića sinovi d. d.
Generalno zastupstvo za Sloveniju:
R. Bunc in drug
Ljubljana, Celje, Maribor

Prometni zavod za premog d. d.
v Ljubljani
prodaja 75 T

premog

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah

prem gov kov za domačo up rabo kakor tudi

za industrijska podjetja in razpečava na drbele

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prva-

vrstni češko-kovaški in angleški koks za livarne in do-

mačo uporabo, kovaški premog, črni premog in br kete

Naslov: Prometni zavod za premog d. d.

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/II.

ROYAL MAIL LINE
Kr. angleška pošta narodna linija — Generalno zastopstvo za kra-
jevino S. H. S. Zagreb, Trg. I. št. 17. 2565

Redoviti poštni promet:

Hamburg-Cherbourg-Southampton v

New York in Kanado

Cherbourg-Liverpool-Southampton v

Južno Ameriko.

— Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, Sannolo. —

Održava potnikov v prvem, drugem in tretjem razredu.

Kabina tretjega razreda z dvema in štirimi posteljami.

Podzastopstva:

Beograd, Karagjorgjeva ulica 91. — Ljubljana, Kolodvorska ulica 26. —

Veliki Bečkerak, Kralja Aleksandra u. 4. — Bitoli, Bulevard Aleksandra 108.

Brzjavni naslov za gori navedena podzastopstva „**Royalmail**“.

Za Beono, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogoro:

Srpska Prometna banka v Sarajevu in Gracu.

Brzjavni naslov: „**Prometna banka**“.

Dopisovanje v vseh jezikih.